

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Politický radikalismus a extrémismus v římsko-katolické církvi v ČR

Jakub Hajšman

Plzeň 2023

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Bakalářská práce

**Politický radikalismus a extrémismus v římsko-katolické
církvi v ČR**

Jakub Hajšman

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Přemysl Rosůlek, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

V Plzni dne:

.....

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval doc. PhDr. Přemyslu Rosůlkovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a vstřícný přístup při vypracování této práce.

Obsah

Úvod	5
Křesťanská pravice, radikalismus, extremismus, civilizacionismus	8
Historický vývoj konceptu křesťanské pravice v USA	8
Definice konceptu a souvisejících pojmů	13
Křesťanská pravice v kontextu střední Evropy	16
Historický vývoj křesťanské pravice a antiliberalního obratu ve střední a východní Evropě	17
Křesťanská pravice a antiliberalní obrat v České republice.....	23
Historický vývoj.....	23
Osobnosti	26
Petr Piňha	26
Dominik Duka	27
Hana Lipovská.....	29
Michal Semín	30
Organizace	32
Hnutí pro život ČR.....	32
Akce D.O.S.T	33
Společnost pro Svatováclavská studia.....	34
Patrimonium Sancti Adalberti	37
Spolek Svatopluk	39
Závěr	40
Seznam použité literatury	41
Resumé.....	61

Úvod

Ve své bakalářské práci se budu zabývat analýzou radikalismu a extremismu v římskokatolické církvi v České republice. Pozornost budu věnovat zejména proudu *Christian Right* (dále jen „křesťanské pravice“), který je politickým vyústěním odporu části církve vůči modernitě.

Význam proudu křesťanské pravice, zejména v rámci USA, je značný. V kontextu ČR se však jedná o poměrně nový trend, jenž postupně nabývá na významu v podstatě již od vzniku samostatné ČR, s výraznou akcelerací od doby vrcholné migrační krize. Ačkoli se osobnosti a organizace spjaté s tématy typickými pro křesťanskou pravici staly v posledních letech výraznými účastníky politické debaty, jedná se o téma na akademické úrovni jen omezeně zpracované.

Cílem práce bude zanalyzovat zastoupení radikálních a extremistických postojů v rámci římskokatolické církve v ČR. Zvláštní důraz pak bude kladen na analýzu zastoupení jednotlivých myšlenek proudu křesťanské pravice.

Směr křesťanské pravice bude čtenářům představen v kontextu antiliberálních tendencí v rámci křesťanství – a to jak v souvislosti s historickým vývojem v USA, tak následně v prostředí střední Evropy. V souvislosti s představením proudu křesťanské pravice se budu zabývat otázkou, jaké antiliberální tendence jsou pro něj typické. Dále pak tím, do jaké míry jsou v něm zastoupeny radikální a extremistické postoje.

V analytické části bude zároveň cílem zanalyzovat činnost osob a organizací/spolků, spjatých s římskokatolickou církví v ČR, s cílem zjistit, které z nich je možné klasifikovat jako zastánce postojů typických pro křesťanskou pravici. Věnovat se budu do jisté míry i politickým stranám a hnutím s cílem zjistit, jaká témata a postoje křesťanské pravice jsou přítomna v jejich programech.

Postoje jednotlivých osob a organizací budou zkoumány a představeny také v kontextu toho, jaký byl jejich vývoj v průběhu času.

Výzkumnou otázkou bude rovněž, do jaké míry jsou antiliberalní postoje v rámci zkoumaných osob a organizací homogenní, případně ve kterých postojích se názorově rozcházejí. Výsledky zkoumání pak budou zasazeny do kontextu odborné literatury, týkající se problematiky křesťanského radikalismu a extremismu ve světě.

Hlavním přínosem bakalářské práce bude inovativní užití konceptu křesťanské pravice k analýze prostředí římskokatolické církve v ČR. Práce rovněž přispěje k uchopení fenoménu v širším kontextu radikalismu a extremismu. Může tak pomoci k pochopení hlubokého rozdělení české společnosti v zásadních otázkách týkajících se osobní svobody či společenského uspořádání.

Postup v analytické části bude založen na rešerši dostupných primárních i sekundárních zdrojů o daných subjektech. Cílem analýzy bude odhalit potenciální antiliberalní tendence, spjaté s křesťanskou pravicí, jako například: odmítání potratů, odmítání práv LGBT+ komunity, anti-semitismus, odpor vůči migraci, či výskyt nacionalistických tendencí.

Zkoumanými aktéry budou významné osobnosti a organizace/spolky s vazbou na římskokatolickou církev v ČR a politické strany. Tato vazba bude definována náboženskou příslušností, analyzované osoby nemusejí být nutně součástí církevních struktur.

Předmětem výzkumu budou následující osobnosti: Michal Semín (Institut sv. Josefa; Akce D.O.S.T., apod.); Roman Joch (např. postoj k LGBT+); Hana Lipovská (kandidatura za Volný blok); Josef Nerušil (ve vztahu ke kandidatuře za SPD); Dominik Duka (vazba na radikální katolické osobnosti a spolky; zlehčování sexuálního násilí apod.) a Petr Piřha. Zkoumanými organizacemi/spolky pak budou: Akce D.O.S.T.; Hnutí Pro život v ČR; Svatováclavská studia - Ústav české státnosti a spolek Patrimonium Sancti Adalberti.

Klíčem k výběru analyzovaných osobností a organizací/spolků je jejich relevance (dosah; vazby na významné politické strany a osobnosti) a výskyt témat typických pro křesťanskou pravici. Zkoumané období v analytické části jsem se rozhodl, z důvodu

potřeby uvedení výzkumu do širšího historického kontextu, stanovit volně – v rozmezí od počátku 90. let až po současnost.

Zdroje analýzy budou především internetové – webové stránky daných osob či organizací, oficiální publikace a jejich výstupy v médiích. V případě analýzy zahraničních aktérů budu vycházet z dostupné odborné literatury.

Práce bude členěna na teoretickou a analytickou část. V prvních 2 kapitolách nejprve seznámím čtenáře s užitými pojmy i způsobem jejich konceptualizace. Zároveň představím způsob výzkumu, užitého v analytické části. Následovat bude zasazení konceptů do prostředí střední Evropy a ČR. Na závěr budou představeny výstupy z analytické části práce.

První dvě kapitoly poslouží k vymezení a konceptualizaci pojmů, které jsou předmětem práce. Konceptualizace proudu křesťanské pravice bude nejprve uvedena do kontextu vývoje antiliberálních tendencí v USA. Všechny pojmy budou představeny v historickém kontextu, popsány budou jejich definice od různých autorů.

Nakonec představím definici, s níž budu při analýze pracovat. V případě vlastního redefinování konceptu zdůvodním přínos nové definice pro realizaci výzkumu.

Třetí kapitola bude prezentovat historický kontext přítomnosti křesťanského radikalismu a extremismu ve střední Evropě – zejména v Polsku a Maďarsku. Důraz bude kladen zejména na proud křesťanské pravice a s ním související antiliberální tendence. To vše ve vztahu k organizacím a politickým stranám.

V rámci čtvrté kapitoly budou představeny osobnosti, organizace/spolky a do jisté míry i politické strany v ČR. Popsán bude jejich vztah k římskokatolické církvi, postoje k významným tématům a zapojení do politiky. Její součástí budou též výsledky analytické části výzkumu.

Křesťanská pravice, radikalismus, extremismus, civilizacionismus

Tato kapitola je věnována vymezení pojmů, souvisejících s tématem bakalářské práce. V první řadě definuji koncept *křesťanské pravice*, který bude tvořit základ mého výzkumu v analytické části práce. Definice bude založená na analýze historického vývoje konceptu v USA, jehož shrnutí ji bude předcházet.

Zaměřím se rovněž na definici pojmů *radikalismus* a *extremismus*, jejichž vymezení považuji za důležité, vzhledem k absenci všeobecné shody na jejich významu, pro účely bakalářské práce.

Historický vývoj konceptu křesťanské pravice v USA

„What makes these groups a decidedly new phenomenon is neither their political activities nor their conservatism; it is, rather, their ability to exercise an impact on masses of people through the skilled use of television and radio.“ Thomas M. Gannon
(Gannon 1981: 70)

Přijmeme-li Ganonnovu tezi, že je křesťanská pravice novým fenoménem zejména z hlediska formy a nikoliv obsahu, považuji za přínosný pohled hlouběji do historie hnutí, který nám pomůže lépe pochopit jeho ideová východiska (Gannon 1981: 70).

Ačkoliv bývá za období vzniku proudu křesťanské pravice obvykle označován počátek 70. let 20. století, jednalo se o pouhé vyústění kontinuity fundamentalistického myšlení, která sahala mnohem hlouběji do historie (Marty 1981: 14).

Počátky fundamentalismu byly neodmyslitelně spojeny s procesem modernizace společnosti. Dle Emersona a Hartmanna je na existenci modernity dokonce přímo závislý (Emerson, Hartman 2006: 129).

Modernizační procesy v 19. století zásadně změnily postavení náboženství ve společnosti. Rozvoj dělby práce, industrializace a urbanizace vedl k rozpadu tradičního

uspořádání, které se vyznačovalo vysokou mírou společenské pospolitosti, a ve kterém hrálo náboženství ústřední roli.

Rozvoj pluralismu společnosti a nástup osvícenského racionalismu, o němž hovořil například Max Weber, vedl k ústupu křesťanství z veřejné sféry. Jeho roli v procesu formování společnosti pak nahrazovaly nábožensky neutrální produkty modernity - například rozvinutý byrokratický aparát, trh a věda (Emerson, Hartman 2006: 127-130).

Tyto společenské změny se však neobešly bez reakce - zejména ze strany ortodoxních evangelikálních církví. Ty reagovaly naopak zvýšením důrazu na tradiční dogmata – například na dogma doslovné interpretace Bible či nepočatého narození Ježíše. Tento konflikt byl založen na jejich dualistickém vnímání světa, kdy Kristus v jejich očích představoval absolutní dobro a sekularizační tendence zlo. Právě tento dualistický konflikt mezi modernizačními a fundamentalistickými tendencemi byl klíčový pro vývoj křesťanské pravice ve 20. století (Marty 1981: 15; Emerson, Hartman 2006: 129).

Formaci prvních křesťanských fundamentalistických skupin s politickými ambicemi, můžeme dle Wilcoxe datovat do počátku minulého století. Ta byla tehdy spojena zejména s odporem proti zavedení výuky Darwinovy evoluční teorie do škol. To bylo z hlediska fundamentalistických křesťanů problematické, neboť narušovalo dogma o neomylnosti Bible (Wilcox 1988: 661-663).

V následujících desetiletích, zhruba od 20. do 60. let se dají za významné označit anti-komunistické tendence. Ty byly opět pojaty silně dualisticky – některé evangelikánské interpretace Bible dokonce označovaly Sovětský Svaz za manifestaci Antikrista. V tomto období zároveň docházelo ke vzniku vlivných organizací (Wilcox 1988: 663-667).

Ke vzniku křesťanské pravice v podobě širokého sociálního hnutí, s charakteristikami aplikovatelnými na současnost, však došlo až během 70. let 20. století. Zásadním faktorem, který přispěl ke většímu sjednocení hnutí a zformování jednotlivých organizací křesťanské pravice, bylo nalezení ústředních témat, srozumitelných pro širokou veřejnost konzervativních křesťanů. Za nejvýznamnější můžeme považovat

důraz na ochranu tradiční rodiny. Ta byla prezentována jako základ společenského uspořádání, vycházejícího již z Bible. Za nenahraditelnou byla považována také ve vztahu k národu, kdy měla být příčinou úspěchu Spojených Států na mezinárodním poli. (Dowland 2009: 607-608).

V průběhu 70. a 80. let začala nabývat na významu témata týkající se práv žen. Vztah křesťanské pravice k feministickému hnutí jako takovému nebyl zpočátku vysloveně negativní – spíše naopak. Například v roce 1974 převažovala podpora dodatku o rovných právech mezi křesťany v poměru 3:1 (Dowland 2009: 618). Důvodem této podpory však bylo jeho příliš obecné znění, které se nedotýkalo tradičních křesťanských dogmat, deklarovalo v podstatě jen záruku rovnosti obou pohlaví před právem na území celých USA (Dowland 2009: 619).

I přesto se však paralelně s převládající podporou dodatku začaly formovat skupiny konzervativních křesťanů, kteří jej vnímali jako ohrožení pro rodinu – například kolem konzervativní katolické aktivistky Phillis Shaflyové. Ta jej považovala za radikální a iracionální, konkrétně pak tvrdila, že povede k rozvrácení tradičních sociálních rolí obou pohlaví – tedy muže jako živitele rodiny a ženy pečující o domácnost.

Shaflyová založila anti-feministickou organizaci, která se vymezovala proti dodatku o rovnoprávnosti, s názvem STOP ERA (Equal Rights Amendment). (Dowland 2009) Proti dodatku argumentovala také tím, že by prosazování větší rovnosti obou pohlaví vedlo k omezení práv a svobod žen, které se v USA těšily jejich mimořádně vysoké úrovni. Ženy dle jejího názoru již byly osvobozeny tím, že nemusely vykonávat těžkou fyzickou práci a mohly uplatňovat svůj talent. Povinnost pečování o domácnost nevnímala jako zásah do svobod ženy, ale jako biologicky danou vzájemnou dělbu práce mezi pohlavími (Miller 2015: 285-286).

Na konci 70. let přestalo být feministické hnutí soustředěno pouze kolem snahy o zrovnoprávnění pohlaví, ale důraz začal být kladen rovněž na práva sexuálních menšin. To vyústilo například v přijetí rezoluce, podporující práva homosexuálů, na Národní konferenci žen v roce 1977 v Houstonu (Quindlen 1977; Dowland 2009). Toto spojení

feministické agendy s podporou práv homosexuálů však hrálo ve prospěch tehdejší křesťanské pravice a anti-feministického hnutí, které dlouhodobě poukazovalo na to, že feminismus povede k rozvratu tradiční společnosti a rodiny. Zároveň se od feministického hnutí odklonila řada křesťanů, kteří mu do té doby vyjadřovali podporu.

Přístup křesťanské pravice k homosexuálům byl od počátku silně negativní. Falwell označoval homosexualitu za poruchu sexuální orientace. Ve své rétorice ji například přirovnával k incestu či znásilnění. Homosexualita byla rovněž dávána do souvislosti se zneužíváním dětí. Toleranci k homosexualitě pak považoval za projev úpadku USA (Dowland 2009: 325-327).

Jedním z nejméně výraznějších, a dodnes velmi relevantním, je otázka přístupu k potratům. Toto téma bylo zpočátku vnímáno spíše jako spojené s katolickou církví, která jej chápala zejména v rovině ochrany práv nenarozeného dítěte. Toto uchopení tématu potratu se později stalo argumentačním základem hnutí proti potratům. K větší medializaci tématu došlo, když výše zmíněnou rétoriku převzal Jerry Falwell a jeho organizace Moral Majority. Ta téma spojila se svým důrazem na tradiční rodinu a se svými postoji k postavení žen v rámci rodiny. Organizace začala zpochybňovat výhradní právo ženy rozhodovat o průběhu těhotenství. Argumentovali, že potraty narušují pojetí rodiny stanovené Biblií a v důsledku tak snižují hodnotu mateřství, které začíná být chápáno jen jako jedna z voleb, které může žena učinit. Ve vztahu k potratům se rovněž začaly vyskytovat i poněkud radikálnější postoje, které například přirovnávaly potraty k holocaustu.

Organizace křesťanské pravice (např. Moral Majority v čele s Falwellem), často prezentovaly potraty, feminismus či hnutí za práva homosexuálů, jako přímé ohrožení tradiční rodiny. Při kritice těchto liberálních proudů se obvykle zaštiťovali rodinnými hodnotami (Balmer 2014; Dowland 2009: 607-608).

Podstatné je zmínit, že křesťanská pravice 70. let již nevycházela pouze z ortodoxních evangelikálních církví, nýbrž došlo rovněž k významnému zapojení katolické církve.

Například odmítavý přístup k potratům vycházel zejména z katolického prostředí, evangelikální církve k němu v minulosti zaujímaly spíše neutrální postoj (Balmer 2014).

Významným rysem křesťanské pravice byla snaha o prezentaci tradičních témat sekulárním způsobem. Právě nebývale silný důraz na většině veřejnosti srozumitelnou problematiku tradiční rodiny můžeme považovat za výsledek snahy vytvoření takového ústředního tématu. V komunikaci začala být využívána nová média (rozhlas a televize), která umožnila formulovat a šířit témata směrem k masové společnosti (Balmer 2014; Gannon 1981: 70).

Zřejmě nejznámější organizací křesťanské pravice byla Moral Majority, v čele s Georgem Falwellem. Ta díky masivní distribuci propagačních letáků a dalším formám kampaní brzy dosáhla masové podpory americké veřejnosti. Například dle Gannon registrovala Moral Majority zhruba 400 000 příjemců vlastního tisku. Falwellova televizní show, „*Old Time Gospel Hour*“, pak byla vysílána více než 400 stanicemi napříč USA, přičemž sledovanost dosahovala 15 milionů diváků. Organizace byla soustředěná kolem „obran“ tradiční rodiny, vymezovala se například proti přijetí tzv. „Equal Rights Amendment“ (ústavního dodatku o rovných právech obou pohlaví), prosazovaného zejména feministickým hnutím (Gannon 1981: 71-73; Dowland 2009: 607-620; Britannica 2023).

V průběhu následujících dekád docházelo k přenosu fenoménu i do jiných zemí. Ve středoevropském prostoru jsou podobné postoje spjaté zejména s katolickým vyznáním. V současné politice však bývají nositeli témat zejména pravicově-populistické strany. Tento fenomén lze považovat za součást tzv. antiliberalního obratu, který je spojován s nástupem antiliberalních tendencí v zemích střední a východní Evropy (Kourou 2020: 3-5).

Definice konceptu a souvisejících pojmů

Křesťanská pravice je hnutím vymezujícím se vůči procesu modernizace a sekularizace společnosti z pozice konzervativní křesťanské morálky. Pozadím tohoto konfliktu je rovněž dualistické nahlížení na svět, které vyvěrá z fundamentalistické interpretace Bible, jež ji považuje za neomylnou a neměnnou. V důsledku toho jsou pak biblické hodnoty absolutizovány a jakákoli jejich relativizace je následně považována za zlo a hrozbu pro společnost (Wilcox 1988: 661-662; Marty 1981: 14-15; Gannon 1981: 74; Balmer 2014; Emerson, Hartman 2006: 129).

V období 70. let 20. století došlo k formulaci hlavních témat, která tvoří ideové jádro směrů křesťanské pravice. V obecné rovině lze tvrdit, že jejím hlavním rysem je především opozice vůči aspektům sekulárního humanismu (Marty 1981: 14; Balmer 2014).

Dowland označuje za jádrové téma zejména ochranu tradiční rodiny, která je považována za, z Boží vůle, základ společenského uspořádání (Dowland 2009: 607). Ta je dle křesťanské pravice soustavně ohrožována různými procesy, spojenými s modernizací společnosti. Tradiční rodina je také často prezentována jako základ dobře fungujícího národa. Toto hledisko bylo typické již pro americké hnutí Moral Majority (Dowland 2009: 608).

Za jednu z těchto hrozeb je označováno například feministické hnutí, které údajně vede k rozpadu tradičních rolí v rámci společnosti i rodiny. S feminismem souvisí rovněž téma potratů. Ty křesťanská pravice rovněž považuje za hrozbu pro tradiční rodinu, neboť devalvují hodnotu mateřství. Zdůrazňuje se také nutnost ochrany práv nenarozeného plodu. Odmítáno je naopak právo ženy rozhodovat o průběhu vlastního těhotenství. V argumentaci se rovněž někdy vyskytuje snaha prezentovat potraty jako zločin proti lidskosti – například jejich přirovnáváním ke genocidě.

Křesťanská pravice zaujímá odmítavý postoj rovněž ve vztahu k sexuálním menšinám. Například homosexualita byla prezentována jako sexuální deviace, srovnatelná s pedofilií či incestem (Balmer 2017: 325-327; Dowland 2009: 602-603).

Gannon pak představuje křesťanskou pravici za nový fenomén zejména pro nový způsob formulace tradičních témat (Gannon 1981: 70). Cílovou skupinu představuje masová veřejnost, k jejich šíření je tudíž využívána převážně sekulární rétorika. Postoje jsou rovněž intenzivně šířeny skrze masová média (Balmer 2014). Zároveň lze vnímat ústup od artikulace tradičních témat fundamentalistických křesťanů, jako bylo například odmítání Darwinovy evoluční teorie (Wilcox 1988: 662).

Moderní křesťanskou pravici tedy nelze chápat jako pouhé přenesení myšlenek křesťanského fundamentalismu do politiky. Jedná se spíše o soustředění hlavních bodů střetu tradicionalismu s modernismem do několika ústředních témat s největším společenským dosahem, která jsou následně artikulována sekulárním, masové veřejnosti srozumitelným, způsobem.

I přes snahu komunikovat konzervativní hodnoty směrem k masové veřejnosti se však i v rámci křesťanské pravice objevují přístupy, které jsou označovány za radikální až extremistické. Užití těchto termínů v odbornějších debatách však komplikuje chybějící shoda na jejich definici. Obecně však lze tvrdit, že pojem *extremismus* označuje krajní pozici na politickém spektru, což vychází i z etymologického původu slova v latinském *extremus* (nejvzdálenější či nejkrajnější). Pro extremismus je typická nespokojenost se současným stavem a snaha o společenskou změnu, často i násilným, revolučním způsobem. Typický je rovněž dogmatismus a odmítání názorové plurality. To v důsledku vede k totalitárním tendencím, dostanou-li se extremistické skupiny k moci. Extremismus není výhradně spjatý s žádnou konkrétní ideologií, lze jej vnímat spíše jako označení extrémní názorové pozice a nesystémového přístupu k dosahování cílů (Charvát 2007: 9-13; Bötticher 2017: 73-75).

Radikalismus je termínem s dlouhou tradicí užívání, sahající přinejmenším do raného novověku. Etymologicky vychází z latinského *radix* (kořen). Z něj byl odvozen jeho

původní význam, když v období novověku označoval holistický přístup k dosahování cílů určité činnosti (jít ke kořenu věci). V této formě byl užíván například v oblasti medicíny.

K deskripci politických směrů se uplatnil až v průběhu 18. století, kdy byl spojován výhradně s liberálními osvíceneckými proudy a odporem vůči aristokratickému establishmentu. Typicky označoval pro-demokratický přístup, boj za osobní i kolektivní svobody a zlepšování životních podmínek. Tato touha po změně systému však nebyla, na rozdíl od extremismu, realizována násilnou cestou, nýbrž spíše skrze prosazování progresivních reforem – ačkoliv někteří autoři upozorňují rovněž na spojitost mezi radikalismem a násilným dosahováním cílů, či jejich legitimací.

V současné době nacházejí různé definice radikalismu shodu snad jen v aspektu jeho odporu k establishmentu ve společenském či politickém prostředí (Charvát 2007: 10-12; Bötticher 2017: 74-75; Karell, Freedman 2019: 726; Beck 2015: 14).

Aktuální užívání pojmu ve veřejné diskusi je však obecně výrazně vychýlené od jeho původního významu, když většinou označuje spíše proudy krajní pravice. To vnímám jako velmi problematické, neboť se jedná v podstatě o opak osvícenského pojetí extremismu, označujícího progresivní proudy, které stále přetrvává v části odborné literatury.

Za vhodné východisko z tohoto výše nastíněného zmatení pojmů tudíž považuji návrat k původním významům obou termínů, vycházejícím z jejich etymologického kořene. Tato definice, která vnímá pojmy spíše jako způsob dosahování cílů nežli ideologii, umožní, dle mého názoru, jejich konzistentnější využití a snadnější aplikaci do různých kontextů. Za nejvýraznější faktory odlišující koncepty radikalismu a extremismu považuji větší důraz extremismu na nesytemová řešení, inklinaci k totalitárním tendencím či k užívání násilí.

Důležitým pojmem, souvisejícím s křesťanskou pravíci je *civilizacionismus*. Jedná se o termín, který lze dle Brubakera, chápat jako související s nacionalismem. V evropském kontextu je dáván do souvislosti zejména s rétorikou některých populistických stran.

Ačkoliv civilizacionismus představuje, podobně jako nacionalismus, určitý rámec chápání cizích/zahraničních vlivů, Brubaker jej vnímá jako způsob vymezení se vůči jiným etnikům, národům či státním útvarům na základě zdůraznění širších civilizačních vzorců a odlišností. Tím se výrazně liší od nacionalismu, který vidí spor mezi domácím a cizím zejména v intencích národa a jeho odlišností (Brubaker 2017: 1191-1193). Za příklad tohoto přístupu lze označit například reakci na migrační krizi, kdy byl islám, přicházející s imigranty do evropských zemí, vnímán jako protiklad vůči místní civilizaci. To vedlo řadu populistických stran ke kladení vyššího důrazu na evropskou křesťanskou identitu a k vytvoření jejího antagonismu k islámu. Důležité je však poznamenat, že tak činí ze sekulárního hlediska, křesťanskou identitu tak spojují spíše s hodnotami osobní svobody nežli s křesťanskou věroukou. Na druhou stranu, jako součást civilizačního rámce mohou být v některých případech vnímány taktéž velmi konzervativní až fundamentalistické hodnoty. Civilizační rámec potom může být využit v rámci sporu liberalismu/progresivismu a křesťanství. Tento případ může být aplikován například na Maďarsko či Polsko (Brubaker 2017: 1191-1194; Yilmaz, Morieson 2022: 2).

Křesťanská pravice v kontextu střední Evropy

Ještě před zahájením analýzy křesťanské pravice v prostředí České republiky považuji za vhodné uvést fenomén do kontextu antiliberálního obratu v zemích střední a východní Evropy.

Kapitola je založena na aplikaci kritérií, v podobě ústředních témat, odvozených z podoby křesťanské pravice v USA, do vybraných zemí střední a východní Evropy – Polska a Maďarska. Cílem je zjistit, v jaké podobě se tyto kategorie postojů vyskytují a jaký byl vývoj jejich zastoupení v minulosti. Zároveň je nutné se zaměřit na odlišnosti mezi podobou křesťanské pravice v USA a antiliberálním obratem ve střední Evropě. Výše zmíněnými kritérii jsou:

- tradiční rodina

- odmítavý postoj k sexuálním menšinám

- feminismus

Jsem si vědom toho, že shrnutí křesťanské pravice do tří hlavních kritérií je značně zobečňující, jedná se o obecné kategorie, zastřešující celou škálu postojů ke konkrétním tématům. Zároveň je nutné poznamenat, že spolu tyto postoje zpravidla vzájemně souvisí, či ze sebe přímo vychází - například z důrazu na tradiční rodinu lze vyvodit negativní přístup rozšiřování práv homosexuálů a podobně.

Historický vývoj křesťanské pravice a antiliberálního obratu ve střední a východní Evropě

Země střední Evropy (v tomto kontextu zejména země V4) sdílí v souvislosti s přenosem hodnot křesťanské pravice do společenského i politického prostředí a antiliberálním obratem řadu podobností. Podobný vývoj vychází ze společné komunistické minulosti a následnému přechodu k liberální demokracii a tržní ekonomice. Země V4 rovněž historicky sdílí katolickou identitu. Ta, ačkoliv se míra religiozity a obecně vlivu římskokatolické církve v jednotlivých státech výrazně liší, stále do jisté míry utváří národní identity a ovlivňuje nahlížení na řadu společenských témat (Riedel 2016: 26; Scott 2021: 1-2; Porter 2001:289).

Například v Polsku je vliv katolické církve obecně velmi významný, katolické vyznání je zde tradičně považováno za základ národní identity. Nejen, že zásadně utváří jeho kulturu, ale hraje rovněž roli civilizačního vymezení se vůči pravoslavnému Rusku (Porter 2001: 289). Spojení církve a národní identity je v Polsku přítomno dlouhodobě. Například polský antiliberální ideolog Roman Dmowski vyjadřoval již na začátku 20. století názor, že dobrým Polákem může být pouze katolík (Minkenberg 2017: 29). Podstatné je rovněž zmínit, že role římskokatolické církve byla specifická i za doby komunistického režimu, kdy představovala opoziční sílu, vyznačující se sice fundamentalistickými, ale pro-demokratickými postoji (Krzemiński 2017: 85). Výše nastíněný historický vývoj pak zapříčinil výraznou přítomnost konzervativních katolických myšlenek ve veřejném diskurzu již od počátku 90. let.

Naopak vliv křesťanství na podobu maďarské politické scény, byl historicky výrazně nižší. Například v období komunismu byla role církve striktně oddělena od politiky, neplnila tedy roli jisté opoziční síly jako v případě Polska (Coakley 2022). Jedním z důvodů tohoto menšího vlivu je nižší podíl věřících katolíků v populaci - k roku 2011 to bylo „pouhých“ 39 % (Coakley 2022; Vancsó 2014). V porevolučních časech se situace výrazně nezměnila a církve zůstala relativně málo aktivní ve veřejném prostoru (Coakley 2022).

V zemích střední Evropy docházelo již od počátku 90. let ke vzniku organizací křesťanské pravice. Například v Polsku představovalo nejvlivnější organizaci křesťanské pravice ultrakatolické Radio Maryja, založené v roce 1991 Tadeuszem Rydzykem (Ramet 2017: 32). Deklarovaným hlavním záměrem rádia bylo šíření evangelizace (Napierala 2014: 537).

Rádio své postoje prezentovalo zejména ve vlastních zpravodajských pořadech, které měly spíše propagandistickou roli, než že by se pokoušely o podávání objektivních informací. Zabývaly se omezeným množstvím témat – zejména tématy tradičně spojenými s křesťanskou pravíci. Ve zpravodajství tak zaznívaly názory odsuzující homosexualitu, potraty či feministické hnutí. K označování těchto fenoménů byly často užívány emočně zabarvené výrazy – například „infanticida“, který dává do souvislosti potraty s genocidou. Rádio zároveň napadalo liberální postoje k výše zmíněným otázkám, přičemž je označovalo za ohrožení pro tradiční rodinu a polský národ (Napierala 2014: 537).

Rádio vykazovalo silně nacionalistické a antiliberální postoje. Zde z části vycházelo ideologie výše již zmíněného Romana Dmowskiho, který vyzdvihoval polskou národní jednotu (v protikladu vůči mnohonárodnostnímu Polsku v minulosti). Zavrhoval rovněž liberální demokracii a s ní spojený společenský pluralismus, což se projevovalo v odporu k národnostním menšinám. Tento odpor vedl v některých případech k extrémním názorovým pozicím. Rádio tak již v polovině 90. let vneslo do veřejné debaty xenofobní a dokonce anti-semitské postoje (Krzemiński 2017: 94-95).

V politické rovině se antiliberální postoje projevovaly například ve vztahu k západním zemím. Rádio zaujímalo negativní pozici v otázce vstupu země do Evropské Unie, a celkově odmítalo jakýkoliv proces sbližování s liberálním Západem. V argumentaci stavělo v tomto případě katolické, tradiční Polsko do protikladu vůči nekřesťanské, moderní západní civilizaci. Tyto názorové pozice lze definovat jako civilizacionistické, neboť vymezení se již není založeno pouze na národní identitě, nýbrž na širších hodnotách křesťanské civilizace (Krzemiński 2017: 96-97; Brubaker 2017: 1191-1193).

V souvislosti s působením Rádía Maryja, ale i organizací křesťanské pravice obecně, je třeba upozornit na jejich propojenost s politickým prostředím. V domácí politice například vyjadřovalo Rádio Maryja podporu Lize Polských Rodin. Tu však ukončilo v roce 2007, načež následoval propad popularity strany, což svědčí o značném vlivu rádia na polskou politickou scénu. V současné době má Rádio Maryja vazbu na stranu Právo a Spravedlnost (dále PiS) (Krzemiński 2017: 96-97; Folvarný, Kopeček 2020: 172).

Právě stranu PiS lze považovat za trefný příklad nástupu myšlenek křesťanské pravice do politického prostředí v souvislosti s jejím antiliberálním obratem.

Strana byla zpočátku své existence profilována zejména jako anti-komunistická tím, že usilovala o odstranění komunistického dědictví z politiky skrze vnesení nových ideových základů do politiky. Podporovala tak například prozápadní orientaci země a prosazovala zásady právního státu (Folvarčný, Kopeček: 168).

Oproti dnešku naopak příliš nezdůrazňovala roli křesťanství a katolické církve v procesu budování národa. Důraz na něj se zvyšoval postupně v průběhu let. První výrazné zapojení náboženství do programových cílů strany bylo spojeno s koncepcí Čtvrté republiky. Ten obnášel přijetí nové ústavy, která by katolické církvi přinesla posílení její role ve veřejném životě. Strana zároveň vydala dokument, který představoval její závazek ke křesťanským hodnotám. V něm například uvedla formulaci, že „Pro věřícího představuje katolictví pravdu, pro nevěřícího civilizaci“. V souvislosti s tím strana podporuje roli katolické církve v rámci státu, neboť její

působení na formování společnosti vnímá jako pozitivní (Folvarčný, Kopeček 2020: 171-172; Brier 2009: 63-64).

Pojetí jejího ústředního tématu křesťanské pravice, tedy rodiny, je v případě PiS v podstatě shodné s tím, které prosazovala americká organizace Moral Majority v 70. a 80. letech minulého století (Dowland 2009: 607-608). Rodinu tak strana vnímá jako výhradním svazek muže a ženy, což logicky vede k odmítání možnosti manželství pro stejnopohlavní páry. Strana dokonce považuje požadavky komunity LGBT za přímé ohrožení společenského řádu. Strana má dále silné anti-potratové postoje, přičemž argumentačním východiskem pro ně je především snaha o ochranu života plodu (Folvarčný, Kopeček 2020: 171-172).

Co se týče pojetí národa, strana jej tradičně chápala především v etnické rovině – tedy jako založený na dominantní polské národnosti, která je preferovaná před menšinami. Jednalo se prakticky o obdobný koncept, jaký je vlastní již výše zmíněnému Rádiu Maryja – v tomto případě je však nutné poznamenat, že na rozdíl od něj strana většinově nevykazovala anti-semitské postoje. V současné době se strana od etnického pojetí národa oficiálně distancuje. Na druhou stranu však silně odmítá migraci, a to mimo jiné na základě argumentů, které zdůrazňují jejich odlišnou národnostní a náboženskou identitu, která není kompatibilní s tou polskou (Folvarný, Kopeček 2020: 172-173; Kabata, Jacobs 2022: 4-6).

V Maďarsku byla situace odlišná, zemi působilo relativně malé množství organizací křesťanské pravice s napojením na církve, jejíž aktivita ve společenském prostoru byla obecně poměrně nízká (Coakley 2022; Peto 2016: 123-124). To platilo i v období komunismu byla role církve striktně oddělena od politiky, neplnila tedy roli jisté opoziční síly jako v případě Polska, její role se dle mého názoru podobala spíše českému modelu (Coakley 2022). Jednou z možných příčin této skutečnosti může být i relativně nízký podíl věřících katolíků v populaci - k roku 2011 to bylo „pouhých“ 39 % (Coakley 2022; Vancsó 2014).

Nositeli postojů a rétoriky křesťanské pravice se tak staly zejména politické strany. Samotný politický vývoj Maďarska v porevoluční době je možné obecně rozdělit do dvou fází. První fáze se obecně vyznačovala pozvolným přechodem k demokracii a začleňováním do západních struktur, jako je EU či NATO. Za její konec by se dal považovat rok 2010, kdy strana Fidesz zvítězila v parlamentních volbách absolutní většinou (Wilkin 2018: 17; Than-Szakacs 2010). Maďarská porevoluční politická scéna je od počátku rozdělena na liberální a pravicové, konzervativní křídlo (Becker 2010: 30). Nejvýznamnější stranou, která zastává pravicově-konzervativní postoje, je Fidesz v čele s Viktorem Orbánem.

Fidesz sám o sobě je ukázkovým příkladem proměny hodnotové orientace maďarské politiky v průběhu času. Strana původně vycházela z anti-komunistického prostředí studentského disentu. Těsně po revoluci byla neoliberalně orientovaná, přičemž tato pozice byla částečně inspirována vládou Margaret Thatcherové 80. letech. Po neúspěchu ve volbách v roce 1990 však změnila své ideové zaměření a stala se stranou konzervativní, po vzoru německé křesťanské demokracie. Následně se stala hlavním konzervativním subjektem v zemi, což vedlo k jejímu vítězství ve volbách v roce 1998 (Wilkin 2018: 17).

Zásadním bodem ve vývoji strany bylo vítězství v parlamentních volbách v roce 2010, kdy strana získala absolutní většinu z 66 % mandátů (Pirro-Stanley 2021: 91; Wilkin 2018: 22). Díky 2/3 většině v parlamentu byl Fidesz schopen provést v roce 2011 změnu ústavy, která vešla v platnost v roce 2012, jejíž součástí se nově staly konzervativní hodnotové postoje shodné s přístupem křesťanské pravice (Pirro-Stanley 2021: 91-96). Došlo například k uzákonění manželství jako svazku výhradně mezi ženou a mužem. Zároveň došlo k uzákonění vztahu k rodině, ve kterém je považována za klíčovou k přežití národa. Ústavně zakotvena byla rovněž ochrana plodu, a to již od okamžiku jeho početí (Pirro-Stanley 2021: 96).

Strana následně zvítězila ve volbách v roce 2014 a 2018. V období vrcholné migrační krize držela silnou proti-uprchlickou rétoriku. Přijata byla rovněž kontroverzní opatření

– například zavedení kriminalizace ilegálního přechodu hranic, či zpřísnění azylové politiky. Uprchlická krize byla rovněž dávána do souvislosti s filantropem Georgem Sorosem – což dokazuje například návrh zákona s názvem Stop Soros, který byl zaměřen proti neziskovým organizacím údajně podporujícím migranty (Pirro-Stanley 2021: 92).

K postupnému nárůstu antiliberálních tendencí dochází v posledních letech i na Slovensku. I přesto však lze tvrdit, že vývoj antiliberálních tendencí na Slovensku nevykazoval takovou míru kontinuity jako v případech Maďarska či Polska. První antiliberální vládu na Slovensku totiž představovala již vláda Vladimíra Mečiara v 90. letech minulého století. Ačkoliv by se za v jistých aspektech antiliberální dala označit i vláda Roberta Fica, tyto tendence nebyly otevřené, neboť se vláda navenek prezentovala spíše svým sociálně-demokratickým programem (Maďarová, Hardoš 2022: 1-2).

K nárůstu antiliberálních tendencí, zejména v oblasti odporu ke genderovému hnutí, pak došlo až po roce 2010. Prvním významným politickým aktérem, zastávající takové postoje, bylo v té době Kresťansko Demokratické Hnutie. Výsledkem bylo například schválení ústavního zákona, definujícího manželství jako výlučný svazek muže a ženy v roce 2014. Přítomnost neliberálních postojů ve slovenské politice se následně ještě zvýšila po roce 2015, v návaznosti na migrační krizi. Výrazným politickým aktérem s anti-genderovým programem se později stala rovněž strana Smer-SD. (Zvada 2022: 2; Berger 2014).

Ačkoliv se mi v mé analýze nepodařilo identifikovat dominantního nositele postojů křesťanské pravice z hlediska organizací, významnou roli sehrálo hnutí Aliancia za rodinu, když v roce 2014 vypracovalo petici za vypsání referenda o rodině, které se dotýkalo práv homosexuálních párů a definice manželství. To, ačkoliv v roce 2015 skutečně došlo k jeho vyhlášení, však bylo nakonec uznáno za neplatné vzhledem k nízké volební účasti (Alianciazarodinu.sk 2023; Vargová 2015).

Jako podstatný pro šíření antiliberálních tendencí v regionu střední Evropy se jeví rovněž vliv Ruska. To se dle údajů Evropské Unie významně podílí na financování anti-genderového aktivismu v Evropě (Rafaela 2021). Z hlediska šíření antiliberální agendy v evropském prostředí hraje významnou roli organizace Světový kongres rodin, se silnými vazbami na Rusko (Splcenter.org 2023).

Křesťanská pravice a antiliberální obrat v České republice

Historický vývoj

Antiliberální obrat je v kontextu Česka poměrně zajímavým fenoménem. Představuje totiž přenos silně konzervativních myšlenek, původně vycházejících z řad fundamentalistických křesťanů v USA, do prostředí jedné z nejvíce sekularizovaných zemí na světě. V ČR se neetablovalo žádné silné sociální hnutí jako Moral Majority, ani žádná relevantní politická strana, která by se dala svou konzervativní křesťanskou agendou přirovnat např. k Republikánské straně 80. let 20. století (Dowland 2009: 631; ČSÚ 2021)

I přesto však lze v českém prostředí hovořit o postupném nárůstu přítomnosti myšlenek křesťanské pravice a obecně antiliberálních tendencí ve společenském i politickém prostředí. Historie působnosti nejstarších organizací, nesoucích hodnoty křesťanské pravice, lze sledovat až do počátku 90. let. Mezi nejstarší zde působící organizace patří Občanský institut, založený již v roce 1991 Michalem Semínem (Ippkid.cz 2016). Další vzniklou organizací bylo největší české pro-life Hnutí pro život, založené již roku 1992. Organizaci, hájící zájmy tradiční rodiny, pak představuje Aliance pro rodinu (do roku 2018 nesoucí název Výbor na obranu rodičovských práv), založená roku 1995 (Obcinst.cz 2023; Katopedia.cz 2021a; Katopedia.cz 2021b; Katopedia.cz 2015).

Organizace Aliance pro rodinu se od dob svého vzniku prezentuje jako obhájkyně zájmů rodin. V období 90. let byla činnost organizace zaměřená především na ochranu práva rodičů na rozhodování o způsobu vzdělávání svých dětí, přičemž vycházela z hodnot katolicismu. Bojovala tak například proti zavedení povinné sexuální výchovy na základních školách. V roce 2009 se pak vymezila proti vydání metodické příručky Sexuální výchova-vybraná témata (Katopedia.cz 2015). V boji proti zavedení sexuální výchovy do škol pokračovala i v následujících letech. Kritika přitom vycházela zejména z tradičních hodnot křesťanské pravice, jako je odmítání osvěty ohledně genderu či přerušování těhotenství (Fatym.com 2010). V současné době je působení organizace širší, v roce 2021 například stála vytvořením pozměňovacích návrhů legislativy, zaměřených na navýšení finančních příspěvků na děti (Alipro.cz 2021). Současnou předsedkyní organizace je Jana Jochová (Katopedia.cz 2015).

Občanský institut lze z hlediska vstupu křesťanské pravice do prostředí České republiky považovat za poměrně zásadního aktéra. Jeho hodnotové zaměření představuje dle oficiálních stránek a vyjádření současného předsedy Romana Jocha syntézu klasického liberalismu a anglosaského konzervatismu (Obcinst.cz 2023; Ippkid.cz 2016). Ve své činnosti od dob svého vzniku zastává řadu pozic křesťanské pravice. Ačkoliv je většina publikovaných článků na webu institutu zaměřená na komentáře ke vnitropolitickým či zahraničněpolitickým tématům, z řady publikovaných textů vyplývá jeho negativní postoj k rozšiřování práv LGBT komunity. Stejně tak se vyskytují i komentáře proti feministickým snahám, které byly v jednom z Jochových textů označeny za totalitářské (Joch 2008; Loužek 2006). V souvislosti s tím je patrný i odpor k evropské integraci, která je odmítána zejména z důvodu jejích progresivních agend (Obcinst.cz 2008).

O významu institutu svědčí například jeho role pořadatele 1. konference organizace Světový kongres rodin (World Congress of Families), který se uskutečnil v březnu roku 1997 v Praze. Právě Světový kongres rodin lze totiž považovat za určující organizaci z hlediska trendu celosvětového šíření myšlenek křesťanské pravice (Splcenter.org 2023; Archive.org 1999). Občanský institut byl v kontaktu i s dalšími zahraničními konzervativními organizacemi. Například v roce 1997 se Roman Joch, člen institutu,

zúčastnil jako zástupce 1. Konzervativního kongresu, konaného ve Washingtonu, D.C.. Mezi jejími účastníky se nacházela řada osobností amerického konzervatismu (Obcinst.cz 1998).

Analýze činnosti dalších organizací se budu věnovat v dalších částech práce. Za podstatné nicméně považuji přiblížit vývoj přítomnosti témat křesťanské pravice v politickém prostředí České republiky.

Nástup antiliberálních témat do české politiky byl pozvolný. Prvním relevantnějším politickým subjektem, zastávajícím tuto ideovou pozici, byla Národní strana. Ta svými postoji „předběhla dobu“, když vešla ve známost svými protesty proti islámu a migraci, které pořádala již v roce 2008. Na jejích veřejných manifestacích odporu zaznívaly výroky xenofobní až rasistické výroky na adresu muslimů, nesoucích znaky extremismu. Strana se zároveň vyznačovala svým negativním postojem k Evropské unii či romské menšině (Idnes.cz 2008; Jeřábek 2009).

Další subjekt s anti-islámskou rétorikou představovala strana Suverenita Jany Bobošíkové. Ta se v roce 2010 vymezovala vůči výstavbě mešit v České republice, přičemž argumentovala ochranou křesťanské identity národa (Denikreferendum.cz 2010).

Dalším ze subjektů, vymezujících se vůči migraci a islámu, bylo hnutí SPD. To zaujalo radikální postoje k tématu až v průběhu migrační krize, kdy se dopouštělo xenofobních výroků na adresu migrantů. Odmítání jejich přijetí často zdůvodňovalo naší křesťanskou identitou, pro kterou by mohlo znamenat ohrožení (SPD 2021; Okamura 2020; Okamura 2016). Ve spojitosti s hnutím je nutné zmínit jeho, poněkud paradoxní vazbu na bývalého pracovníka pražského arcibiskupství Josefa Nerušila, který za hnutí kandidoval ve sněmovních volbách v roce 2021 (Christnet.eu 2021).

Některá antiliberální témata převzalo rovněž hnutí ANO. Část hnutí například vystupovala proti přijetí Istanbulské úmluvy, či proti přijímání uprchlíků během migrační krize (Prejdová 2021; Minaříková 2021). V roce 2019 hlasovala část poslanců hnutí pro zvolení Michala Semína ve volbách do rady ČTK (Ceskatelevize.cz 2019).

Osobnosti

Petr Piřha

Petr Piřha je katolický kněz a cirkvní historik. Je emeritním probořtem Kolegiátní kapituly Vřech svatých na Hradě prařském, v minulosti těž působil jako poradce kardinála Dominika Duky (řtětka 2018; Kapitulavsv.cz 2023).

Jako jeden z mála významných cirkvních hodnostářů v České republice byl Piřha v minulosti významně politicky angařován - v letech 1992-1994 byl ministrem řkolství ve vládě Václava Klause (řtětka 2018; Msmt.cz 2023).

Václav Klaus byl zároveň tím, kdo v roce 2011 Piřhovi udělil Medaili za zásluhy (Irozhlas.cz 2019).

Piřha opakovaně upozorňuje na morální úpadek Evropy. Tu považuje především za civilizační a kulturní prostor, vycházející z křesťanských hodnot, které se ale v současné době vytrácejí. Ve svém kázání ze dne 13. 11. 2015, že příčinami tohoto úpadku jsou liberalismus, volný trh a s ním související konzumismus, a relativismus, spojený s postmodernou (Fatym.com 2015a).

V Piřhových projevech se často objevuje téma ohrožené tradiční rodiny. Tu dle něj rozkládá řada faktorů. Jednak je to duch postmoderny, který relativizuje tradiční vzorce v ní. V jeho rámci pak uvažují progresivní lobbistické skupiny, které vyvíjejí tlak na stát, který pak přijímá nové zákonodárství, týkající se rodiny.

V tomto kontextu pronesl vysoce kontroverzní projev při svatováclavském kázání ve svatovítské katedrále, dne 28. 9. 2018. V něm kritizoval Istanbulskou úmluvu, týkající se prevence domácího násilí na ženách. Dokument označil za diktátorský, jeho autory pak za neomarxisty a neonacisty. Úmluva povede na základě jeho interpretace k likvidaci rodin, k relativizaci pohlaví, a nakonec k dominanci homosexuálů ve společnosti. V reakci na tento proslov čelil následnému trestnímu oznámení ze strany Českého ženského lobby. Naopak tehdejší prezident Miloř

Zeman hodlal „za odvalu“ udělit státní vyznamenání (Irozhlas.cz 2018a; Irozhlas.cz 2018b; Idnes.cz 2018).

Zánik křesťanské Evropy rovněž dával, v době vrcholící migrační krize, do souvislosti s šířením islámu. Ten v projevu označil za odvěkého nepřítele křesťanství, když označil dějiny jako střet těchto dvou zcela odlišných civilizací. Islám přitom označil za náboženství smrti, v protikladu ke křesťanskému, milosrdnému, Bohu (Fatym.com 2015b).

Dominik Duka

Dominik Duka je emeritní arcibiskup pražský a bývalý kardinál římskokatolické církve. V roce 2010 se stal arcibiskupem pražským, když ve funkci nahradil Miloslava Vlka. Roku 2012 byl papežem Benediktem XVI. jmenován do funkce kardinála (Tetiva 2018).

Ačkoliv Dominik Duka nikdy nevykonával politickou funkci ve světském prostředí, je známý svou dlouhodobou angažovaností ve veřejných otázkách. Blízko má zároveň k řadě osob politického života, včetně prezidentů Václava Klause a Miloše Zemana (Echo24.cz 2021; Bártová 2010).

S Václavem Klausem má Duka dlouhodobě blízký vztah. Bývalý prezident dokonce napsal papeži Benediktu XVI. děkovní dopis v reakci na jeho jmenování do funkce arcibiskupa (Bártová 2010). Od svého uvedení do funkce arcibiskupa se Duka výrazně angažoval například v otázce církevních restitucí, přičemž v jednání s politickými představiteli dosáhl v tomto ohledu značného úspěchu, když Václav Klaus zákon o narovnání majetkových křivd nevetoval (Konrád 2022; Ceska televize.cz 2022).

Dominik Duka dlouhodobě zastává prorodinné postoje, které jsou katolické církvi vlastní. Například ve svém vánočním projevu v roce 2013 rodinu označil za základ společnosti, který udržuje její kontinuitu mezi generacemi (Duka 2013). V roce 2018 pak podpořil Petra Piňhu v návaznosti na kritiku jeho silně kontroverzního projevu, týkajícího Istanbulské úmluvy, který pronesl v rámci svého svatováclavského kázání. Duka tímto, jakožto předseda České biskupské konference, v podstatě podpořil její

oficiální stanovisko k úmluvě, rovněž odmítavé, byť ne tak explicitní jako Piňhův projev (Irozhlas.cz 2018a).

Dominik Duka rovněž dlouhodobě vystupuje proti přerušení těhotenství. V roce 2016 se v souvislosti s tím účastnil Pochodu pro život, pořádanému organizací Hnutí pro život. V projevu, který zde pronesl, označil potraty za zabíjení dětí. Zároveň dodal, že představují větší teror, než atentáty páchané islamistickými radikály (Duka 2016). Dne 25. 4. 2022 pak Duka publikoval kontroverzní text, ve kterém reaguje na případy znásilnění ukrajinských žen příslušníky ruské armády. V něm na jednu stranu odsuzoval případy znásilnění, na druhou stranu však vyzýval k celistvému pohledu na situaci, když vojáky označil také za, svým způsobem, oběti válečného konfliktu, které jednali v afektu. V textu zároveň zmiňoval případy žen, které se v minulosti pokusu o znásilnění bránily. Nesouhlas však projevil zejména s potraty, které i v případě znásilnění nepovažoval za akceptovatelný čin. V tomto ohledu se svými postoji shodoval s Hnutím pro život, které rovněž odmítalo potraty i v případech válečných zločinů znásilnění (Duka 2022; Kottová-Indrová 2022; Humpálová 2022; Novinky.cz 2022).

Dne 28. 9. 2017 Duka na Svatováclavské pouti hovořil o umlčované většině obyvatel, která je údajně ovládána menšinami. Ačkoliv v proslovu přímo nezmínil, o jaké menšiny se jedná, v rozhovoru pro Český rozhlas, který se ho na situaci dotazoval, zmínil téma registrovaného partnerství a jeho nadměrného zastoupení v parlamentní debatě (Harzer 2017; Irozhlas.cz 2017). Svůj postoj k problematice genderu rovněž vyjádřil své stanovisko vyjádřením podpory Petru Piňhovi v návaznosti na jeho kritiku Istanbulské úmluvy, kterou jsem zmiňoval výše (Irozhlas.cz 2018a).

Dominik Duka se, v době vrcholící migrační krize, vyjadřoval k tématu uprchlíků. Upozorňoval zejména na rizika, která jsou spojena s jejich přijímáním, ale zároveň také kladl důraz na projevení solidarity. Zároveň ji označoval za globální problém. Migraci rovněž vnímal v kontextu jistého střetu civilizací, kdy je naše civilizace ohrožena (Rozhlas.cz 2016; Novinky.cz 2017).

Hana Lipovská

Hana Lipovská je ekonomkou a vysokoškolskou pedagožkou. V letech 2015-2019 působila jako analytička v Institutu Václava Klause. V roce 2019 se stala spoluzakladatelkou Institutu Svoboda a Demokracie, založený novinářkou a političkou Janou Bobošíkovou (Katopedia.cz 2021; Muni.cz 2020; Kristen 2020).

V rámci svého působení v Institutu Václava Klause se věnovala publikační činnosti. Jako analytička se věnovala zejména ekonomickým tématům, nicméně skrze ně publikovala i postoje ke společenským a politickým tématům. Vyjadřovala se například negativně k evropské integraci, kdy ji obviňovala z destrukce národních států (Lipovská 2016a). V jednom ze svých textů rovněž varovala před islámským terorismem. Strach, který z něj vychází následně označila za jeden z nástrojů k prohlubování evropské integrace. Zároveň varovala před ekonomickými dopady krize (Lipovská 2016b; Lipovská 2017a).

V jiném ze článků se rovněž vyjadřovala k tématu rodiny. Rozšiřování práv homosexuálů v něm označila za nástroj rozbití rodiny. Společnost bez existence tradiční rodiny by dle jejího názoru vedla ke zvýšení závislosti na státu, pro který by bylo v tomto případě snazší dosáhnout kontroly nad společností (Lipovská 2017b).

Značné kontroverze vyvolalo angažmá Hany Lipovské v radě České televize. K jejímu vítězství ve volbách do rady ČT, které se konaly v květnu 2020, přispěla nominace ze strany České biskupské konference. Samotná nominace byla od počátku kritizována skupinou senátorů za její zpochybňování role a smyslu existence České televize (Ceskatelevize.cz 2020).

V září roku 2020 se následně Česká biskupská konference distancovala od jejích kritických výroků na adresu Evropské unie (Christnet.cz 2020).

V květnu roku 2021 byla nakonec Hana Lipovská z rady ČT odvolána, když oznámila kandidaturu za uskupení Volný Blok ve volbách do poslanecké sněmovny. Tím došlo k porušení zákona o České televizi, který radním zakazuje angažmá v politických stranách a hnutích v době výkonu funkce. K rezignaci Lipovskou vyzval i předseda České biskupské konference Jan Graubner. Naopak tehdejší kardinál Dominik Duka Lipovskou

podpořil a zdůraznil její odborné kvality (Ceskatelevize.cz 2020; Irozhlas.cz 2021a; Irozhlas.cz 2021b; Aktualne.cz 2021).

Michal Semín

Michal Semín je novinářem a politickým komentátorem. V roce 1991 stál u založení Občanského institutu a mezi lety 1991-2003 byl jeho ředitelem. Jako vystudovaný pedagog se zároveň angažoval v osvětě ohledně domácího vzdělávání. V roce 2005 založil katolický, dnes již neaktivní Institut svatého Josefa. Dále spoluzaložil akci D.O.S.T a mezi lety 2011-2014 působil jako její místopředseda (Pospíšil 2014; Cas.cz 2023).

Michal Semín se aktivně věnuje publikační činnosti. Své články zveřejňuje v řadě internetových médií. V první řadě je spoluvydavatelem časopisu *Te Deum*, zastávajícího pozice katolického tradicionalismu. Časopis je spojován s učením kněžského bratrstva sv. Pia. V minulosti se od něj z důvodu této radikální pozice distancovala část katolické komunity včetně některých biskupů.

Dále je autorem řady článků, publikovaných v magazínu *Protiproud*, vedeným bývalým mluvčím prezidenta Václava Klause, Petrem Hájkem. Časopis je dle Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky považován za dezinformační a šířící konspirační narativy. Mezi dezinformačními články se vyskytují prorusky laděné či anti-islámské postoje, útoky na neziskové organizace, či New World Order teorie. Kontroverze panují i ohledně financování webu, které pochází z neznámých zdrojů (Lobkowicz 2006; Machula 2006; Katopedia.cz 2015; Protiproud.info 2023; Kabrhelová 2022; Neovlivni.cz 2015; Nfnz.cz 2023).

Michal Semín se sám hlásí k pozici katolického tradicionalismu. Ve svém textu, publikovaném na webu Institutu sv. Josefa se věnoval kritice některých aspektů 2. vatikánského koncilu, jako bylo například jeho progresivní zaměření na podporu ekumenismu a náboženské svobody. Zároveň vyzdvihoval roli katolických tradicionalistů včetně Marcela Lefebvra, kterého označil za uchovatele katolické tradice (Semín 2012a). Církev po 2. vatikánském koncilu podrobuje kritice za její údajný

relativismus a ústup z pozice nositelky věčné, absolutní pravdy. V tomto kontextu zároveň kritizoval osobnosti římskokatolické církve v ČR včetně Tomáše Halíka a již zesnulého kardinála Miloslava Vlka, které obviňoval z modernismu a podpory mezináboženského dialogu. Tomáše Halíka v této souvislosti označil vysloveně za heretika. Za názorově blízkého považuje naopak bývalého prezidenta Václava Klause a oceňuje jeho příklon ke konzervativním katolíkům v rámci obrany tradičních hodnot (Petřík 2011; Christnet.eu 2011).

Michal Semín se opakovaně vyjadřuje velmi kriticky k liberálním tendencím ve společnosti. Vyzdvihuje roli tradiční rodiny, založené na manželském svazku osob opačných pohlaví, a její roli při reprodukci tradičních sociálních norem. V souvislosti s tím podrobuje ostré kritice snahy o rozšiřování práv sexuálních menšin. Boj za práva homosexuálů například označuje za „homosexualismus“, tedy ideologii, která se stává nástrojem k prosazení progresivní proměny společnosti, vedoucí k rozkladu tradičních struktur. V souvislosti s odporem k sexuálním menšinám se Semín vyjádřil na podporu ruského zákona, vystupujícího proti homosexuálům a zakazujícího šíření informací o LGBT komunitě mezi mladými lidmi. Zákon, který vešel v platnost v roce 2013, byl tehdy zdůvodněn nutností ochrany tradičních ruských hodnot (Semín 2012b; Rozhlas.cz 2014; Theguardian.com 2013; Aktualne.cz 2013).

V roce 2019 se Michal Semín ucházel o kandidaturu na člena rady ČTK jako kandidát za hnutí SPD. Značnou podporu získal také od části poslanců hnutí ANO. Jeho postup do druhého kola volby otevřel otázku jeho antisemitských postojů, přičemž značné kritice čelil ze strany kardinála Vlka i Federace židovských obcí. Jako problematický byl vnímán například jeho komentář k mezináboženské modlitbě za mír, které se na základě iniciativy papeže Františka zúčastnili zástupci křesťanské, muslimské i židovské komunity. Semín jej v té době interpretoval jako „uznání náboženské hodnoty nepravých kultů neslučitelné s učením a tradicí církve“ (Irozhlas.cz 2019; Dragoun 2019).

V souvislosti s invází ruských vojsk na Ukrajinu v roce 2022 se, v komentářích na blogu magazínu Echo24 Semín vyjádřil pro její odsouzení, nicméně zároveň s tím publikoval výroky, které situaci relativizovaly. Události Majdanu v jednom z komentářů označil za nelegální puč. V souvislosti s tím následně hovořil o reinkarnovaném ukrajinském nacismu. Zároveň hovořil i konformním, jednostranným přijímání ukrajinské propagandy v tomto kontextu. Argumentační linka, zdůrazňující neonacistické tendence na Ukrajině, je přitom dlouhodobou součástí ruské propagandistické rétoriky (Semín 2022a; Semín 2022b; Gazdík 2014).

Organizace

Hnutí pro život ČR

Významnou a v Česku dlouhodobě působící organizací je Hnutí pro život. Jeho předsedou je v současné době Radim Ucháč (Hnutiprozivot 2023c).

Hnutí bylo založeno již v roce 1992 Svou činností se zaměřuje především na boj proti potratům a ochranu nenarozených dětí. Hnutí se v tomto ohledu snaží o osvětu a provozuje vlastní linku pomoci, zaměřenou zejména na neplánovaně otěhotnělé ženy (Katopedia 2021; Hnutiprozivot.cz 2023a; Hnutiprozivot 2023b).

Hnutí každoročně pořádá tzv. Pochod pro život a rodinu, jehož deklarovaným cílem je upozornění na problematiku potratů a právě podpora nečekaně těhotných žen. Zároveň je v rámci stejné snahy aktivní i v politickém prostředí skrze lobbying. Hnutí dále vydává vlastní časopis, ve kterém se věnuje zejména tématům spojeným s rodičovstvím (Hnutiprozivot 2023d; Hnutiprozivot 2023e; Hnutiprozivot 2023f).

Ačkoliv hnutí deklaruje, že jeho jediným tématem je otázka ochrany nenarozených dětí a podpory matek, ve skutečnosti tak ne vždy činí. Například ve vydání časopisu Hnutí pro život v ČR prezentovalo potraty jako ohrožení pro rodiny, které v důsledku znamená hrozbu pro národ, neboť kvůli nim nedochází k obměně populace. Tato

myšlenková konstrukce byla následně spojena s poukázáním na riziko, který představuje příchod imigrantů. Ve stejném vydání se zároveň objevil také text předsedy hnutí Radima Ucháče, který označil homosexuální ideologii za hrozbu pro rodinu, neboť prezentace homosexuálního životního stylu nabourává údajně rodičovské role. Homosexuální aktivisté dle něj narušují rovněž svobodu, když napadají všechny, kteří nesdílí jejich názor (Hrebenar 2020; Vávrová 2012: 5-9).

V roce 2022 hnutí rozpoutalo výraznou kontroverzi svými výroky o odmítání užívání antikoncepce v případech znásilněných ukrajinských žen. Reagovalo tak na vyhlášení veřejné sbírky na nákup antikoncepčních prostředků. Tímto postojem potvrdilo svůj extrémně dogmatický přístup k odmítání potratů (Humpálová 2022; Novinky.cz 2022).

Anti-potratové postoje jsou tradiční součástí postojů křesťanské pravice. Zároveň přímo souvisí s důrazem na ochranu tradiční rodiny.

Akce D.O.S.T

Akce D.O.S.T je spolek, navazující na manifest D.O.S.T. z roku 2007, který představuje ideový základ jejich postojů (Archive.org 2012). Již samotný manifest byl obklopen značnou kontroverzí, neboť jejími signatáři byly i osoby spojované s krajní pravicí, například členové hnutí Právo a spravedlnost a sdružení Vlastenecká fronta, které byly považovány za krajně nacionalistické subjekty. Zároveň se mu však dostalo podpory od některých konzervativních poslanců z ODS (Idnes.cz 2008). Předsedou spolku je v současné době publicista a pedagog Petr Bahník, místopředsedou pak zakladatel Občanského institutu a institutu sv. Josefa Michal Semín (Akce-dost.cz 2023a).

Název spolku je akronymem složeným ze slov „Důvěra, Objektivita, Svoboda, Tradice“. Spolek zastává tradiční hodnoty a ostře se vymezuje proti liberalizačním tendencím, z jejichž šíření obviňuje zejména Evropskou Unii. Ta se údajně podílí na šíření progresivní ideologie. Tu spolek vnímá jako ohrožení pro tradiční hodnoty, jako jsou rodina či národ (Akce-dost.cz 2023b).

Spolek zastává postoje křesťanské pravice k většině klíčových témat. Pojetí rodiny je založené výhradně na manželském svazku muže a ženy. Oběma pohlavím zároveň přisuzuje specifické role a vymezuje se vůči snahám o jejich větší zrovnoprávnění. Tyto snahy zároveň označuje jako „řízené shora“ (Akce-dost.cz 2023b).

Upozorňuje například na anti-diskriminační agendu, která se postupně dostává do českého právního řádu a představuje údajné ohrožení pro základní občanská práva. Údajnou novou ideologii pak považuje za neslučitelnou se západním hodnotovým systémem (Akce-dost 2023b).

Spolek se věnuje publikační činnosti a rovněž se účastní veřejných demonstrací či iniciativ – v poslední době například vyjádřil podporu výzvě Zachraňme náš stát, která se snaží spojit opoziční síly vůči současné vládě (Akce-dost 2023c; Akce-dost 2022).

Společnost pro Svatováclavská studia

Spolek vznikl v roce 2019. Jeho současným předsedou je filozof a teolog Roman Cardal. Deklarovaným cílem spolku je vybudování instituce Svatováclavská studia – Ústav české státnosti. Ta by se svou činností měla zaměřovat především na studium života a učení sv. Václava a jeho interpretaci do kontextu dnešní doby. Spolek vnímá ve vztahu ke sv. Václavovi jako klíčový jeho sjednocující potenciál pro český národ. Z toho důvodu usiluje o co možná nejvyšší míru zapojení státu, vzdělávacích či vědeckých institucí do fungování spolku, který by měl fungovat jako veřejná instituce (Ssszs.cz 2023a).

Deklarované cíle rozděluje ústav do 3 oblastí. V první řadě je to dokumentační a archivní činnost s cílem uchování odkazu svatého Václava. Ústav se dále zaměřuje na pořádání veřejných akcí, včetně konferencí a výstav, které jsou tématicky spojené s osobou sv. Václava či sv. Ludmily. Nakonec chce ústav působit jako think-tank, věnovat se vědecké činnosti. Zde se chce ústav aktivně podílet na výzkumu jak historických, tak také aktuálních a politicky exponovaných témat (Ssszs.cz 2023b).

Výzkumná činnost ústavu je oficiálně rozdělena do 4 odborů: Odboru společensko-vědního, Odboru duchovního a hmotného dědictví, Odboru státoprávních a globálně-politických studií a Odboru národního hospodářství. Ty se následně dělí do tematických sekcí. Několik sekcí je pak věnováno tématům křesťanské pravice – zejména sekce ochrany rodiny či národní kultury, tradice a folklóru (Ssss.cz 2023b).

Výstupy z výše zmíněných výzkumných oblastí pak spolek publikuje ve vlastních sbornících, přičemž každý z nich je zpravidla věnován jednomu z témat, kterými se spolek zabývá. K 16. březnu 2023 spolek vydal celkem 5 sborníků, jejichž analýzu považuji za klíčovou pro pochopení hodnotové orientace spolku (Ssss.cz 2023c).

Společnost pro Svatováclavská studia svým zaměřením usiluje o formulaci vize návratu k ověřenému fundamentu, za jehož symbol považuje odkaz sv. Václava a s ním související křesťanskou identitu. Obecně se vymezuje především proti relativizaci hodnotových norem, která se projevuje v řadě oblastí fungování společnosti a politického prostředí (Cardal 2021: 7-16; Hejlek 2021: 23-29; Volák 2021: 35-37; Kříž 2021: 63-68).

Tento pohled na morální stav současné společnosti vyúsťuje v ostrou kritiku západní civilizace jako takové. Jeden z autorů sborníku, nesoucího název *Obnova hodnot a návrat ke kritickému myšlení*, hovoří dokonce o jejím finálním úpadku. Ten dle jeho názoru souvisí s postupným ústupem fundamentálních hodnot, založených na křesťanském a antickém civilizačním základě. Za příčinu tohoto úpadku západního hodnotového systému označuje vliv postmodernismu, jehož nositeli a šířiteli se staly západní politické elity. Ten je dle jeho názoru až totalitní ideologií, neboť svůj relativismus považuje za absolutní, což vede k jeho agresivnímu šíření (Cardal 2021: 7-16).

Filosof Jiří Hejlek v následujícím textu spojuje tutéž myšlenku s ideou převládajícího sekularistického vyznání soudobé západní atlantické civilizace, které je nepřátelské ke křesťanské tradici. Jeho ústřední hodnotou je finanční kapitál a lidská práva. Autor zároveň formuluje myšlenku atlantického a evropského civilizačního okruhu. Zatímco

atlantická civilizace klade důraz na výše zmíněné hodnoty, evropská tradice byla historicky založena na křesťanské identitě. Obě civilizace následně prezentuje jako navzájem konfliktní, přičemž zdůrazňuje import atlantických hodnot do evropského prostředí.

Na atlantické civilizaci zároveň kritizuje její ideologičnost. Argumentuje přitom tím, že hodnotový řád nevychází z naší vůle, a nelze jej tedy uměle vytvořit. Spor civilizací v souvislosti s tím uvádí v širší rovině konfliktu mezi transcendentalisty a empiriky. Za nutné východisko nakonec považuje zničení importovaných atlantických hodnot (Hejlek 2021: 23-29).

Tématu ochrany tradiční rodiny se v jiném sborníku věnovala Jana Jochová. Nukleární rodinu v něm popsala jako základní společenskou jednotku. Ta je dle jejího názoru ohrožována současnou, neomarxisticko-progresivistickou rodinnou politikou. Ta ovlivňuje složení témat, kterým je věnována pozornost. To vede k vnitřnímu pnutí v rámci rodin a konfliktu mezi mužskou a ženskou rolí v jejich rámci. Jako inspiraci a možné východisko z dnešní situace nabízí příklad Maďarska, kde je rodina definována na základě manželského svazku muže a ženy (Jochová 2021: 5-11).

V tomtéž sborníku se psycholog Stanislav Volák věnuje kritice genderové ideologie, která dle něj představuje útok na sexuální identitu dětí a narušuje předávání tradičních kulturních vzorců. Jako další z řady pro rodinu ohrožujících jevů identifikuje multikulturalismus, který údajně ohrožuje rozvoj osobnosti dětí, neboť komplikuje jejich identifikaci s národem. Jedná se zároveň o hrozbu pro západní civilizaci jako takovou (Volák 2021: 35-37).

Postoj k manželství stejnopohlavních párů vyjádřil ve své kapitole Jakub Kříž, který případnou redefinici manželského svazku ve prospěch jeho rozšíření na osoby stejného pohlaví, považuje za revoluční změnu. Ta může v důsledku vést k relativizaci sociálních rolí muže a ženy. Dopadem oslabení pozice tradiční rodiny a manželství by dle jeho názoru mohla vést k posílení moci státu, neboť rodinu vnímá jako svébytné prostředí, které je proti státním zásahům v současné době do jisté míry imunní (Kříž 2021: 63-68).

Patrimonium Sancti Adalberti

Spolek Patrimonium Sancti Adalberti vznikl v roce 2020. Jeho zakladatelem, předsedou a v současnosti rovněž jediným členem je, dle výpisu ze spolkového rejstříku, Tomáš Kulman. Tato informace je však v rozporu s informacemi na oficiálním webu, který uvádí, že členy spolku jsou „nejen odborníci na duchovní a historický odkaz sv. Vojtěcha, ale také ekonomové, ústavní právníci, odborníci na infrastrukturu, na otázky bezpečnosti či mezinárodní vztahy“ (Justice.cz 2023; Psazs.cz 2023a).

Dle oficiálních webových stránek se spolek zaměřuje zejména studium učení sv. Vojtěcha a jeho aplikaci na současný středoevropský kontext. Věnuje se oblastem kultury a hodnot i současného státu a ekonomiky. Usiluje rovněž o jeho propagaci prostřednictvím pořádání konferencí, seminářů a vlastní publikační činnosti (Psazs.cz 2023a).

Právě důraz na politický rozměr středoevropské identity je ústředním bodem programu a činnosti spolku. Opakovaně artikulována je například potřeba větší jednoty a autonomie střední Evropy v systému mezinárodních vztahů (Psazs.cz 2023a).

Spolek v minulosti pořádal mezinárodní konferenci nesoucí název „Svatý Vojtěch a středoevropský prostor“. Z českých osobností zde vystupovali pražský arcibiskup Dominik Duka, či profesor Západočeské univerzity Petr Drulák (Psazs.cz 2023a). Na vydaném sborníku, nesoucím stejný název jako konference, se jako autoři dále podíleli například Jaroslav Bašta, či opět Petr Drulák (Psazs 2023b).

Vzhledem k relativně nedávnému datu založení společnosti lze za hlavní zdroj informací o jeho postojích považovat právě vydaný sborník. Jeho obsah tvoří 12 autorských textů s cílem zformulovat možnou vizi budoucího politického uspořádání Evropy. Odkaz sv. Vojtěcha je zde užit jako inspirace a fundament této vize.

Historik a předseda akce D.O.S.T v prvním textu začíná popisem politického uspořádání ve středověké Evropě, které bylo dle jeho interpretace založené na křesťanském universalismu, kdy bylo křesťanství sjednocujícím civilizačním prvkem jednotlivých

evropských národů. V souvislosti se sv. Vojtěchem zmínil jeho vliv na formulaci ideje velké Slovánie jako možné části, svaté říše Římské, která by vznikla sjednocením českých zemí a Polska. Svatého Vojtěcha tak vyobrazil jako otce myšlenky universalistické Evropy na civilizačním, křesťanském, základě, stejně jako nositele ideje sjednocení střeoevropských států (Bahník 2021: 6-12).

V jiném textu rozvíjí historik a vysokoškolský pedagog Radomír Malý myšlenku sjednocujícího odkazu sv. Vojtěcha o koncept odvěkého civilizačního střetu mezi románskou a germánskou civilizací. Svatého Vojtěcha přitom prezentuje jako symbol odporu podřízenosti církve světské moci, která byla typickým rysem germánské civilizace. Díky tomuto byl údajně považován za ochránce suverenity národních států střední Evropy, který čelil germánské rozpínavosti. Zároveň se v tomto kontextu odkazoval na výrok Dominika Duky, který sv. Vojtěcha označil za sjednocující prvek států V4 (Malý 2021: 13-16).

Otázkám střední Evropy v současnosti se ve své kapitole věnuje politolog Petr Drulák. V textu hovoří o současné vnitřní krizi Evropy, která kvůli ní přestává být z hlediska mezinárodních vztahů suverénním celkem. Jako příčinu této krize identifikoval přijetí americké liberální, progresivistické ideologie, založené na absolutním pojetí lidských práv a liberálním ekonomickém systému s klíčovou rolí mezinárodních korporací. Zmíněná ideologie se dle jeho názoru obrací proti národním státům a vede k rozkladu tradiční evropské identity i jejích konstitučních prvků, jako je například tradiční rodina. V tomto kontextu vnímá velmi negativně evropskou integraci, která je nositelkou této ideologie.

Jako protipól vůči západnímu progresivismu následně prezentuje region střední Evropy a jeho specifickou tradici – zejména odpor k universalismu lidských práv. Právě region střední Evropy, do kterého zahrnuje i balkánské státy, Rakousko či Bavorsko, by mohl dle jeho názoru hrát klíčovou roli v potenciální reformě Evropské unie. Za tímto účelem je ale nutné, aby zmíněná střeoevropská platforma byla jednotná (Drulák 2021: 29-36).

Spolek Svatopluk

Svatopluk je spolek založený v roce 2022 vysokoškolským pedagogem a bývalým diplomatem Petrem Drulákem, který je zároveň jeho současným předsedou. Zakládajícím členem je rovněž Michal Semín. Spolek klade důraz na národní identitu a její ochranu, programově se tedy podobá například Společnosti pro Svatováclavská studia či Patrimonium Sancti Adalberti. Jakožto k symbolu české státnosti se odvolává na odkaz knížete Svatopluka (Svatoplukzs.cz 2023b; Berger 2022).

Spolek se programově zaměřuje zejména na podporu „posilování demokracie, sociální spravedlnosti, vlastenectví a státní svrchovanosti“ (Berger 2022). Obecně lze tvrdit, že jádrem jeho agendy je ochrana národních zájmů a tradiční, „západní“ identity. Ty jsou údajně ohrožovány „nadanárodním extremismem současného liberálního a progresivistického středu“ (Svatoplukzs.cz 2023a).

V tomto ohledu hovoří o kulturních válkách, které jsou prezentovány v civilizační rovině. Národ, rodina či vnímání odlišností mezi mužem a ženou pokládá za základní hodnoty západní společnosti, které jsou ohroženy progresivismem, který je zpochybňuje (Svatoplukzs.cz 2023c).

Tyto hodnoty si dává za cíl podporovat též v rámci regionu střední Evropy „v prostoru, který se s Velkou Moravou částečně překrývá“ (Berger 2022). V tomto kontextu si dává za cíl otevřít diskusi o podobě V4 a o možnostech jejího dalšího rozšíření například o státy jihovýchodní Evropy. Usiluje zároveň o navázání spolupráce s podobně zaměřenými organizacemi v těchto zemích (Berger 2022).

Zároveň si dává za cíl sjednocovat rozdělenou společnost, přičemž k poukázání na tento cíl užívá podobenství o Svatoplukových prutech (Svatoplukzs.cz 2023a; Svatoplukzs.cz 2023b). Spolek publikuje názorové texty na svých webových stránkách. Mezi další aktivity patří pořádání letní školy či turistických exkurzí (Berger 2022; Svatoplukzs.cz 2023c).

Deklarovaný boj za obranu demokracie lze interpretovat v kontextu Drulákových výroků, kdy hovoří o dnešním liberalismu jako o neslučitelném s demokracií (Šušová-Salminen 2022).

Závěr

Postoje, původně vycházející z tradice křesťanské pravice v USA, představují pomyslný tmel, který spojuje představitele římskokatolické církve s antiliberálními organizacemi i politickými subjekty, jenž jsou si v ostatních ohledech jinak velmi vzdálené. Organizace křesťanské pravice nelze chápat jen jako samostatné, na sobě nezávisle fungující aktéry. Svou analýzou jsem došel ke zjištění, že se jedná o ideově i personálně značně propojené subjekty, a to nejen na národní úrovni, nýbrž i v mezinárodním kontextu. Jedná se tedy spíše o propojenou síť navzájem ideově spřízněných aktérů, sahající od Ruska až po Spojené Státy.

Hlavním cílem práce bylo identifikovat české organizace a osobnosti, s vazbou na římskokatolickou církev a na základě vytvořeného teoretického rámce identifikovat konkrétní hodnotové postoje, které zastávají. Za hlavní zjištění v tomto ohledu považuji fakt, že navzdory jejich odlišným oblastem veřejné působnosti, zastávají podobný hodnotový i argumentační rámec. Témata jako ochrana tradiční rodiny, odpor vůči rozšiřování práv sexuálních menšin i feministickým snahám, představují prakticky univerzální hodnotové schéma.

Za hlavní motiv, který všechny tyto tendence zastřešuje, považuji, velmi obecně řečeno, touhu po návratu k fundamentu. K základu, který, nutno zdůraznit, v prostředí střední Evropy nepředstavuje pouze tradiční křesťanskou identitu, nýbrž spíše její syntézu s národními tradicemi, zakotvenými v širším civilizačním rámci.

Za příčinu samotného vzniku proudu křesťanské pravice pak považuji další skutečnost, která je řadou výše analyzovaných organizací i osobností reflektovaná. Skutečnost, že cesta zpět k základu je obtížná, neboť liberalismus, projevující se v sociální i ekonomické oblasti, představuje již řadu dekád pevné a převládající paradigma západní

společnosti. Řada konzervativních katolíků tak vidí jediné východisko z této situace, kterým je přímý hodnotový konflikt. Obecně řečeno tak křesťanská pravice představuje spíše souhrn úderných témat, skrze něž je konflikt veden, nežli komplexní ideologii založenou na křesťanské věrouce.

Dle definice, kterou jsem ve své práci použil, tak lze křesťanskou pravici i antiliberalní obrat ve střední Evropě považovat za přirozeně radikální fenomény, neboť ze své podstaty představují manifestaci odporu vůči establishmentu. Extremistické postoje se naopak prakticky neobjevují – či případně jen v náznacích, za který považují například odmítání práva na potrat pro ženy, které se staly obětí válečného zločinu znásilnění. Dle mého názoru by tento konkrétní případ mohl představovat pomyslný bod zlomu, kdy se z jinak konzervativní hodnoty stává absolutizovaná, extrémní pozice.

Samotná absolutizace hodnot představuje dle mého názoru další z poměrně typických rysů křesťanské pravice a antiliberalního obratu. Jako její viditelné důsledky pak vnímám vznik paradoxních situací, jimiž jsou například případy kandidatury Hany Lipovské za Volný Blok, či Josefa Nerušila za hnutí SPD – tedy za subjekty poměrně výrazně vzdálené křesťanskému morálnímu kodexu. Nabízí se pak otázka, zda-li se křesťanská pravice nakonec nevzdaluje od fundamentu, jemuž učil Ježíš Nazaretský – kterým je láska.

Seznam použité literatury

Akce-dost.cz (2022). *Zachraňme náš stát – Pochod za svobodu a státní suverenitu 17.11.* (<http://www.akce-dost.cz/2022/11/12/zachranme-nas-stat-pochod-za-svobodu-a-statni-suverenitu-17-11/>, 23. 4. 2023).

Akce-dost.cz (2023a). *Osobnosti D.O.S.T.* (<http://www.akce-dost.cz/kdo-jsme/>, 31. 3. 2023).

Akce-dost.cz (2023b). *Občanská iniciativa D.O.S.T (Důvěra, Objektivita, Svoboda, Tradice)* (<http://www.akce-dost.cz/manifest-dost/>, 31. 3. 2023).

Akce-dost.cz (2023c). *Archiv činnosti* (<http://www.akce-dost.cz/cinnost/>, 23. 4. 2023).

Akce-dost.cz (2023d). *Články* (<http://www.akce-dost.cz/clanky/>, 31. 3. 2023).

Akce-dost.cz (2023e). *Zachraňme náš stát – Pochod za svobodu a státní suverenitu 17.11.* (<http://www.akce-dost.cz/2022/11/12/zachranme-nas-stat-pochod-za-svobodu-a-statni-suverenitu-17-11/>, 31. 3. 2023).

Aktualne.cz (2013). *Dvě české organizace podpořily ruský homofobní zákon* (<https://zpravy.aktualne.cz/dve-ceske-organizace-podporily-rusky-homofobni-zakon/r~3863a720148011e388b2002590604f2e/?fbclid=IwAR2aekoZnWe4v9V6m3TPMOzvATx1Gu1nKvvteHwEylW9f1WqTUtCAiVSMvE>, 23. 4. 2023).

Aktualne.cz (2021). *Kandidatura Lipovské za extremisty neodráží postoje církve, ohradili se biskupové* (<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/kandidatura-lipovske-za-extremisty-neodrazi-postoje-cirkve-o/r~5abad8aceef211eb94d2ac1f6b220ee8/?fbclid=IwAR1iNtwO6rbi2hglogBHIs5zpyxd5H0Wx2QboyDhLXm3XXdkbNzdPmzWHL4>, 23. 4. 2023).

Alianciazarodinu.sk (2023). (<https://www.alianciazarodinu.sk>, 25. 4. 2023).

Alipro.cz (2021). *NAŠE POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY USPĚLY. VÍCEČETNÝM RODINÁM SE ULEVÍ.* (<https://alipro.cz/2021/05/13/vicetnymrodinam-se-ulevi/>, 25. 4. 2023).

Archive.org (1999). *WORLD CONGRESS OF FAMILIES I* (<https://web.archive.org/web/19991007082807/http://www.worldcongress.org:80/WCF1/WCF1.htm>, 23. 4. 2023).

Archive.org (2012). *Kdo jsme*

(<https://web.archive.org/web/20120301111732/http://www.akce-dost.cz/kdojsme.htm>, 23. 4. 2023).

Bahník, Petr (2021). Pax Christiana svatého Slavníkovce. In: Kulman, Tomáš – Semín, Michal, *Svatý Vojtěch a středoevropský prostor* (Břevnov: Patrimonium Sancti Adalberti, z.s), s. 6–12.

Balmer, Randall (2014). The Real Origins of the Religious Right. *Politico.com* (<https://www.politico.com/magazine/story/2014/05/religious-right-real-origins-107133/>, 31. 3. 2023).

Bártová, Eliška (2010). Klaus děkuje papeži za Duku. Zná ho třeba ze Sněžky. *Aktualne.cz*. 13. 2. 2010 (<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/klaus-dekuje-papezi-za-duku-zna-ho-treba-ze-snezky/r~i:article:660656/>, 31. 3. 2023).

Beck, Colin (2015). *Radicals, Revolutionaries, and Terrorists* (Cambridge: Polity Press).

Becker, Jens (2010). The rise of right-wing populism in Hungary. *Journal for Labour and Social Affairs in Eastern Europe*. 13 (1), s. 30.

Berger, Vojtěch (2014). Slovensko zakotvilo do ústavy manželství jako jedinečný svazek muže a ženy. *Irozhlas.cz*. 4. 6. 2014 (<https://www.irozhlas.cz/node/5933005>, 26. 4. 2023).

Berger, Vojtěch (2022). Rady knížete Svatopluka. „Vlastenecká scéna“ hledá vizi pro dnešní Česko v daleké minulosti. *Hlidacipes.org*. 17. 11. 2022 (<https://hlidacipes.org/rady-knizete-svatopluka-vlastenecka-scena-hleda-vizi-pro-dnesni-cesko-v-daleke-minulosti/?fbclid=IwAR1YjHfp0s7GTYTeToc3d7O6t96jnzuuPgiYBkyMEouxtfBD68ujAr2tlvs>, 23. 4. 2023).

Bötticher, Astrid (2017). Towards Academic Consensus Definitions of Radicalism and Extremism. *Perspectives on Terrorism* 11(4), s. 73–77.

Brier, Robert (2009). Polish Politics The Roots of the "Fourth Republic": Solidarity's Cultural Legacy to Polish Politics. *East European Politics and Societies* 23(1), s. 63–85.

Britannica (2023). *Equal Rights Amendment* (<https://www.britannica.com/topic/Equal-Rights-Amendment>, 31. 3. 2023).

Brubaker, Rogers (2017). Between nationalism and civilizationism: the European populist moment in comparative perspective. *Ethnic and Racial Studies* 40(8), s. 1191–1226)

Cardal, Roman (2021). Epidemie nekritičnosti a její důsledky. In: Cardal, Roman, *OBNOVA HODNOT A NÁVRAT KE KRITICKÉMU MYŠLENÍ* (Praha: Společnost pro Svatováclavská studia, z.s.), s. 7-17.

Cas.cz (2023). *Michal Semín* (<http://www.studenti89.usd.cas.cz/studenti/semin-michal/>, 23. 4. 2023)

Ceskatelevize.cz (2019). *Hamáček: Pokud bude zvolen Semín do Rady ČTK, nemá smysl pokračovat v koalici* (<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2844617-hamacek-pokud-bude-zvolen-semin-do-rady-ctk-nema-smysl-pokracovat-v-koalici>, 25. 4. 2023).

Ceskatelevize.cz (2020). *Čtvrtina senátorů vybidla biskupy ke stažení nominace Lipovské do Rady České televize* (https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3041271-ctvrtina-senatoru-vybidla-biskupy-ke-stazeni-nominace-lipovske-do-rady-ceske-televize?fbclid=IwAR2Mhp8wSwJJBVcrTvMp0NL5OYuM3nYwuVbB_Y-9s2wYTjIN5bwXcJKXMI, 23. 4. 2023).

Ceskatelevize.cz (2021a). *Volný blok k tématu Obrana a bezpečnost* (<https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/volby-2021-programove-postoje-stran/3359982-volny-blok-k-tematu-obrana-a-bezpecnost>, 1. 4. 2023).

Ceskatelevize.cz (2021b). *Volný blok k tématu Společnost a kvalita života* (<https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/volby-2021-programove-postoje-stran/3359986-volny-blok-k-tematu-spolecnost-a-kvalita-zivota>, 1. 4. 2023).

Ceskatelevize.cz (2022). *Kritizovaný i oceňovaný kardinál Duka odchází z funkce pražského arcibiskupa* (<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3488160-kritizovany-i-ocenovany-kardinal-duka-odchazi-z-funkce-prazskeho-arcibiskupa>, 31. 3. 2023).

Coakley, Amanda (2022). Hungary's dangerous model of "Christian Democracy". *Newhumanist*. 23. 8. 2022 (<https://newhumanist.org.uk/articles/6010/hungarys-dangerous-model-of-christian-democracy>, 31. 3. 2023).

Denikreferendum.cz (2010). Brněnští muslimové odmítají postoje Jany Bobošíkové (<https://denikreferendum.cz/clanek/6122-brnensti-muslimove-odmitaji-postoje-jany-bobosikove>, 24. 4. 2023).

Dowland, Seth (2009). "Family Values" and the Formation of a Christian Right Agenda. *Church History*, 78(3), s. 606–631.

Dragoun, Radek (2019). Konspirátor a antisemita, kritizují ho odpůrci. Kdo je Semín, který chce do Rady ČTK. *Aktualne.cz*. 12. 6. 2019 (https://zpravy.aktualne.cz/domaci/pred-volbou-semina-varuje-federace-zidujsem-antisemita-ur/r~7482bdcc8ce811e98aa4ac1f6b220ee8/?fbclid=IwAR2bbkEEB7D_asdJyn0v9DHp269BuumgpVjn_hID3XPB5Gu-NjK1QMYX894, 23. 4. 2023).

Drulák, Petr (2021). Nebezpečný svět a středoevropská integrace jako nutnost. In: Kulman, Tomáš – Semín, Michal, *Svatý Vojtěch a středoevropský prostor* (Břevnov: Patrimonium Sancti Adalberti, z.s), s. 29–36.

Drulák, Petr (2023). Budoucnost konzervativismu bez liberalismu: Nad knihou Andreje Duhana „Konzervativní revoluce“. *Svatoplukzs.cz*. 7. 1. 2023 (<https://www.svatoplukzs.cz/nezarazene/budoucnost-konzervativismu-bez-liberalismu-nad-knihou-andreje-duhana-konzervativni-revoluce/>, 23. 4. 2023).

Duka, Dominik (2013). Rodina by se měla stát motorem Evropy, míní Dominik Duka. *Rozhlas.cz*. 28. 12. 2013 (<https://radiozurnal.rozhlas.cz/rodina-se-mela-stat-motorem-evropy-mini-dominik-duka-6265938>, 31. 3. 2023).

Duka, Dominik (2016). Zvrácená pokrokovost a zabíjení dětí. *Aktualne.cz*. 8. 4. 2016 (<https://blog.aktualne.cz/blogy/dominik-duka.php?itemid=27198>, 31. 3. 2023).

Duka, Dominik (2022). Nepodporujte je! Aneb jak pomoci znásilněným Ukrajinkám?. *Aktualne.cz*. 25. 4. 2022 (<https://blog.aktualne.cz/blogy/dominik-duka.php?itemid=42525>, 31. 3. 2023).

Echo24.cz (2022). „Bůh s Tebou, milý Dominiku.“ Zeman se v dopise loučí s Dukou (<https://echo24.cz/a/S3qrZ/buh-s-tebou-mily-dominiku-zeman-se-v-dopise-louci-s-dukou>, 25. 4. 2023).

Eichler, Pavel (2008). Politici ODS podepsali petici, kterou iniciují extremisté. *Idnes.cz*. 7. 1. 2008 (https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/politici-ods-podepsali-petici-kterou-iniciuji-extremiste.A080107_184606_domaci_pei, 23. 4. 2023).

Emerson, Michael – Hartman, David. (2006). The Rise of Religious Fundamentalism. *Annual Review of Sociology* 32, s. 127–144.

Fatym.com (2015). *Prohlášení Výboru na obranu rodičovských práv* (<https://fatym.com/view.php?navezclanku=prohlaseni-vyboru-na-obranu-rodicovskych-prav&cislocclanku=2010070037>, 25. 4. 2023).

Gannon, Thomas (1981). The New Christian Right in America: As a Social and Political Force. *Archives de sciences sociales des religions* 26 (52.1), s. 69–83.

Gazdík, Jan (2014). Ukrajinja: Strach z banderovců je dílem ruské propagandy. *Aktualne.cz*. 13. 3. 2014 (https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/ukrajinja-strach-z-banderovcu-je-dilem-ruske-propagandy/r~6637ce22aa9111e39f1f002590604f2e/?fbclid=IwAR2QhKXEGtTtjSEZhHtV_leD0-O3q2gYvLiE4J655LMBmnyK-qKYPdV1GkA, 23. 4. 2023).

Harzer, Filip (2017). V čem vidí Duka 'rozmary menšin'? Například v zákonu o registrovaném partnerství, vysvětluje kardinál. *Irozhlas.cz*. 29. 9. 2017 (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/v-cem-vidi-duka-rozmary-mensin-naprikklad-v-zakonu-o-registrovanem-partnerstvi_1709291300_haf, 31. 3. 2023).

Hejlek, Jiří (2021). Nastává soumrak atlantické, nikoliv evropské křesťanské civilizace. In: Cardal, Roman, *OBNOVA HODNOT A NÁVRAT KE KRITICKÉMU MYŠLENÍ* (Praha: Společnost pro Svatováclavská studia, z.s.), s. 18-27.

Hnutiprozivot.cz (2023a). *POMÁHÁME NEČEKANĚ TĚHOTNÝM ŽENÁM* (<https://hnutiprozivot.cz>, 31. 3. 2023).

Hnutiprozivot.cz (2023b). *LINKA POMOCI* (<https://hnutiprozivot.cz/linka-pomoci>, 31. 3. 2023).

Hnutiprozivot.cz (2023c). *Kontakt* (<https://hnutiprozivot.cz/kontakt>, 31. 3. 2023).

Hnutiprozivot.cz (2023d). *NÁRODNÍ POCHOD PRO ŽIVOT* (<https://hnutiprozivot.cz/pochod-pro-zivot>, 31. 3. 2023).

Hnutiprozivot.cz (2023e). *Lobbujeme za život* (<https://hnutiprozivot.cz/clanky/1001-lobbujeme-za-zivot>, 31. 3. 2023).

Hnutiprozivot.cz (2023f). *Prolistujte si náš časopis* (<https://hnutiprozivot.cz/casopis>, 31. 3. 2023).

Hrebenar, Jiří (2020). ZDEŇKA RYBOVÁ Z Hnutí PRO ŽIVOT BY BYLA RÁDA ZA POLSKÝ PROTIPOTRATOVÝ ZÁKON V ČESKU. *Respekt.cz*. 24. 11. 2020 (<https://gisat.blog.respekt.cz/zdenka-rybova-z-hnuti-pro-zivot-by-byla-rada-za-polsky-protipotratovy-zakon-v-cesku/>, 31. 3. 2023).

Humpálová, Jolana (2022). „Sláva hrdinkám.“ Ke znásilněným ženám na Ukrajině putuje pomoc z Česka. *Seznamzpravy.cz*. 8. 4. 2022 (<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-slava-hrdinkam-ke-znasilnenym-zenam-na-ukrajine-putuje-pomoc-z-ceska-197558>, 23. 4. 2023).

Charvát, Jan (2007). *Současný politický radikalismus a extremismus* (Praha: Portál).

Christnet.eu (2011). *Tradicionalista Semín: Halík je modernistou par excellence, i když to sám popírá*

(https://www.christnet.eu/zpravy/21897/tradicionalista_semin_halik_je_modernistou_par_excellence_i_kdyz_to_sam_popira.url?fbclid=IwAR2bTy_bvGvwvIJRD-UhT8FlovJ3lf7yLQNY-OI2ogp0pGcF8Z3r4wtPnxQ, 23. 4. 2023).

Christnet.eu (2020). *Česká biskupská konference se distancovala od vyjádření Hany Lipovské*

(https://www.christnet.eu/zpravy/30266/ceska_biskupska_konference_se_distancovala_od_vyjadreni_hany_lipovske.url?fbclid=IwAR1NGoKqYi0TVbg93FZvj7DLIFN-iEoC5TnvYI9ATKjE3yj_l6veFUJzSs, 23. 4. 2023).

Christnet.eu (2021). *Kandidát SPD Nerušil přerušil práci na arcibiskupství, v případě nezvolení se chce vrátit*

(https://www.christnet.eu/zpravy/30709/kandidat_spd_nerusil_prerusil_praci_na_arcibiskupstvi_v_pripade_nezvoleni_se_chce_vratit.url, 25. 4. 2023).

Idnes.cz (2008). *Muslimové chystají trestní oznámení kvůli demonstraci Národní strany* (https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/muslimove-chystaji-trestni-oznameni-kvuli-demonstraci-narodni-strany.A081029_084543_krimi_cen, 26. 4. 2023).

Idnes.cz (2018a). *Homosexuálové budou vládnout, kázal kněz Piřha ve svatovítské katedrále* (https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/kazani-arcibiskupstvi-katedrala-svateho-vita-svaty-vaclav-petr-pitha-istanbulska-umluva.A181009_100435_domaci_lre, 31.3. 2023).

Ippkid.cz (2016). *Dialog s Romanem Jochem je o významu Občanského institutu pro intelektuální prostředí během dvou desetiletí.* (<https://ippkid.cz/read-offline/3521/s-romanem-jochem-o-obcanskem-institutu.print>, 23. 4. 2023).

Irozhlas.cz (2017). *Svatého Václava si připomněly tisíce lidí. 'Volby pomohou umlčované většině,' řekl poutníkům Duka* (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/svateho-vaclava-si-pripomnely-tisice-lidi-volby-pomohou-umlcovane-vetsine-rekl_1709281423_ako, 31. 3. 2023).

Irozhlas.cz (2018a). *Kardinál Duka podpořil Piřhu, který kázal proti Istanbulské úmluvě. Halík kněze kritizuje* (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/dominik-duka-petr-pitha-tomas-halik-istanbulske-umluve_1810131313_pj, 31. 3. 2023).

Irozhlas.cz (2018b). *'Rodiny budou rozeznány, vezmou vám děti.' Za svatováclavské kázání čelí kněz trestnímu oznámení* (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/knez-kazani-katedrala-petr-pitka-istanbulska-umluva-kritika-trestni-oznameni_1810111951_pla, 31. 3. 2023).

Irozhlas.cz (2019). *Arcibiskupství k vyznamenání pro Piřhu: Prezident mu ho chtěl dát, katolický kněz odmítl* (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/petr-pitha-statni-vyznamenani-istanbulska-umluva-kazani-2018-milos-zeman_1910291144_ako, 31. 3. 2023).

Irozhlas.cz (2019). *Židovské obce kritizují kandidaturu Semína do rady ČTK. 'Vyjdu i s Židy,' reagoval* (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/michal-semin-rada-ctk-volba-kritika-federace-zidovskych-obci_1906121930_haf, 23. 4. 2023).

Irozhlas.cz (2021). *Duka stále důvěřuje člence Rady ČT Lipovské. Tu k rezignaci vyzval šéf České biskupské konference* (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/lipovska-rada-ct-duka-graubner_2105182132_pj?fbclid=IwAR01YF1eNhsZi8rdotnXvoXelgPMHRDbDYcnfFVORkeCMgXna1fSEa902qc, 23. 4. 2023).

Irozhlas.cz (2021). *Poslanci odvolali Lipovskou z Rady České televize. Kvůli kandidatuře do sněmovny porušuje zákon* (<https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/hana-lipovska-snemovna-rada-ct-lubomir-volny-volny->

blok_2109171543_ere?fbclid=IwAR2hJ4WzBryYLC8qUVdX9AqR5A8hPFHCHdbpDudrLRV8zAVxw_5pdsQKXyE, 23. 4. 2023).

Is.muni.cz (2020). *Osobní stránka Ing. Hana Lipovská, Ph.D.*

(<https://is.muni.cz/osoba/lipovska#zivotopis>, 23. 4. 2023).

Jeřábek, Petr (2009). Národní strana svolala protest před brněnskou mešitou. *Denik.cz*. 26. 8. 2009

(https://www.denik.cz/z_domova/narodni_strana_protest20090826.html, 26. 4. 2023).

Joch, Roman (1998). 1. MEZINÁRODNÍ KONZERVATIVNÍ KONGRES. *Obcinst.cz*. 1. 1.

1998 (<http://www.obcinst.cz/1-mezinarodni-konzervativni-kongres/?fbclid=IwAR0uLS2A5mgEflU7XNoHqalEdaspl5LcdX2YJxctV1G3IQIxCx5PIblAZsQ>, 23. 4. 2023).

1998 (<http://www.obcinst.cz/1-mezinarodni-konzervativni-kongres/?fbclid=IwAR0uLS2A5mgEflU7XNoHqalEdaspl5LcdX2YJxctV1G3IQIxCx5PIblAZsQ>, 23. 4. 2023).

Joch, Roman (2008). Gender-fanatici a feministé jsou sexisté. *Obcinst.cz*. 15. 8.

2008 (<http://www.obcinst.cz/gender-fanatici-a-feministe-jsou-sexiste/>, 23. 4. 2023).

Jochová, Jana (2021). Rodina včera, dnes a zítra. In: Jochová, Jana, *RODINA JAKO STŘEDOBOD ŽIVOTA ZDRAVÉ SPOLEČNOSTI* (Praha: Společnost pro Svatováclavská studia, z.s.), s. 5-15.

Justice.cz (2023). Úplný výpis ze spolkového rejstříku

(<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=1086300&typ=UPLNY>, 31. 3. 2023).

31. 3. 2023).

Kabata, Monika – Jacobs, An (2022). The ‘migrant other’ as a security threat: the ‘migration crisis’ and the securitising move of the Polish ruling party in response to the EU relocation scheme. *Journal of Contemporary European Studies*.

Kabrhelová, Lenka (2022). Kdo platí dezinformátorské aktivity Klausova muže

Hájka? Stopy vedou na východ. *Seznamzpravy.cz*. 9. 5. 2022

(<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/audio-podcast-5-59-ztratovy-byznys-petra-hajka-kdo-plati-dezinformacni-cinnost-klausova-muze-201208>, 23. 4. 2023).

Kapitulavsv.cz (2023). *KÁZÁNÍ, PŘEDNÁŠKY A KOMENTÁŘE.* (<http://kapitulavsv.cz/kazani-prednasky-a-komentare/>, 31. 3. 2023).

Karell, Daniel – Freedman, Michael (2019). Rhetorics of Radicalism. *American Sociological Review* 84(4). s. 726–753.

Katopedia.cz (2011). *Jana Jočová* (http://www.katopedia.cz/index.php?title=Jana_Jochov%C3%A1&fbclid=IwAR3tdM-lyUY01et9Ks2THnbHMRjulObUzHaEh3Qi4fZzF7d8ecN4iF_GIYU, 23. 4. 2023).

Katopedia.cz (2015a). *Časopis Te Deum* (http://www.katopedia.cz/index.php?title=%C4%8Casopis_Te_Deum, 23. 4. 2023).

Katopedia.cz (2015b). *Výbor na obranu rodičovských práv* (http://www.katopedia.cz/index.php?title=V%C3%BDbor_na_obranu_rod%C4%8Dovsk%C3%BDch_pr%C3%A1v&fbclid=IwAR2bBfV9hCg52lxzaKKVmiJ-s4s4aYsBjSMA5cTtjZ2k0x5ec9fDtnt7mk, 23. 4. 2023).

Katopedia.cz (2015c). *Výbor na obranu rodičovských práv* (http://www.katopedia.cz/index.php?title=V%C3%BDbor_na_obranu_rod%C4%8Dovsk%C3%BDch_pr%C3%A1v, 25. 4. 2023).

Katopedia.cz (2021). *Jana Jočová* (http://www.katopedia.cz/index.php?title=Jana_Jochov%C3%A1, 25. 4. 2023).

Katopedia.cz (2021a). *Hana Lipovská* (http://www.katopedia.cz/index.php?title=Hana_Lipovsk%C3%A1, 23. 4. 2023).

Katopedia.cz (2021b). *Hnutí Pro život ČR* (http://www.katopedia.cz/index.php?title=Hnut%C3%AD_Pro_%C5%BEivot_%C4%8CR, 31. 3. 2023).

Kdu.cz (2018). *Marek Výborný: Manželství pro páry stejného pohlaví* (<https://www.kdu.cz/aktualne/archiv/2018/marek-vyborny-manzelstvi-pro-pary-stejneho-pohlavi>, 1. 4. 2023).

Kdu.cz (2020). *Postoj KDU-ČSL k Istanbulské úmluvě* (<https://www.kdu.cz/aktualne/zpravy/postoj-kdu-csl-k-istanbulske-umluve>, 1. 4. 2023).

Konrád, Ondřej (2022). Za kardinálem Dukou zůstanou hlavně církevní restituce. *Irozhlas.cz*. 16. 5. 2022 (https://www.irozhlas.cz/komentare/cirkev-duka-arcibiskup-katolici-graubner_2205141630_gut, 31. 3. 2023).

Kottová, Anna – Indrová, Alžběta (2022). Medvědí služba církvi, hodnotí kněz Dukova slova o znásilnění žen. Podle Graubnera byl text vyvážený. *Irozhlas.cz*. 2. 5. 2022 (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/kardinal-dominik-duka-ukrajina-tomas-halik-znasilneni-zen-rusko_2205020620_ako, 31. 3. 2023).

Kourou, Nur (2020). RIGHT-WING POPULISM AND ANTI-GENDER MOVEMENTS: THE SAME COIN WITH DIFFERENT FACES. *Global Political Trends Center*.

Kristen, Vojtěch (2020). Návrat Jany Bobošíkové. „Věčná kandidátka“ zakládá think-tank, chce lidem navracet svobodu a demokracii. *Info.cz*. 8. 1. 2020 (<https://www.info.cz/zpravodajstvi/cesko/navrat-jany-bobosikove-vecna-kandidatka-zaklada-think-tank-chce-lidem-navracet-svobodu-a-demokracii>, 23. 4. 2023).

Krzemiński, Ireneusz (2017). Radio Maryja and Fr. Rydzyk as a Creator. In: Jelen, Ted – Rozell, Mark a kol., *RELIGION, POLITICS, AND VALUES IN POLAND* (New York: Springer Nature), s. 85–112.

Krzemiński, Ireneusz (2017). Radio Maryja and Fr. Rydzyk as a Creator of the National-Catholic Ideology. In: Ramet, Sabrina – Borowik, Irena, *Religion, Politics, and Values in Poland* (New York: Palgrave Studies in Religion, Politics, and Policy), s. 85–97.

Kříž, Jakub (2021). K právním souvislostem redefinice manželství. In: Jochová, Jana, *RODINA JAKO STŘEDOBOD ŽIVOTA ZDRAVÉ SPOLEČNOSTI* (Praha: Společnost pro Svatováclavská studia, z.s.), s. 63-69.

Lipovská, Hana (2016a). Hana Lipovská: Dvanáct let v řetězech - Česká republika v Evropské unii. *Institutvk.cz*. 6. 5. 2016 (<https://www.institutvk.cz/clanky/hana-lipovska-dvanact-let-v-retezech-ceska-republika-v-evropske-unii.html>, 23. 4. 2023).

Lipovská, Hana (2016b). Hana Lipovská: Varšavská smlouva 2.0. *Institutvk.cz*. 24. 8. 2016 (<https://www.institutvk.cz/clanky/hana-lipovska-varsavska-smlouva-20.html>, 23. 4. 2023).

Lipovská, Hana (2017a). Hana Lipovská: Masová migrace bez zázraků. *Institutvk.cz*. 11. 1. 2017 (https://www.institutvk.cz/clanky/hana-lipovska-masova-migrace-bez-zazraku.html?fbclid=IwAR3PMYDBSnIzCcuHUMc1U0A8rW-YyxpjmCEiUdMpMDPaVFmdYdV74Kz-G_s, 23. 4. 2023).

Lipovská, Hana (2017b). Hana Lipovská: Destrukce rodiny Ústavním soudem pokračuje. *Institutvk.cz*. 28. 7. 2017 (<https://www.institutvk.cz/clanky/948.html?fbclid=IwAR1SkA50NN6JzAZtdtrVIyYK oTp2tvYkLzDTS6RKLqSiJa4Gs98WYz0h4tg>, 23. 4. 2023).

Loužek, Marek (2006). Genderový plán EU – cesta do pekel. *Obcinst.cz*. 23. 8. 2006 (<http://www.obcinst.cz/genderovy-plan-eu-cesta-do-pekeli/>, 27. 4. 2023).

Maďarová, Zuzana – Hardoš, Pavel (2022). In the Name of the Conservative People: Slovakia's Gendered Illiberal Transformation. *Politics and Governance* 10 (4), s. 1–13.

Machula, Tomáš (2006). Te Deum – číst, či nečíst? *Katyd.cz*. 10. 4. 2006 (<https://www.katyd.cz/clanky/te-deum---cist-ci-necist.html>, 23. 4. 2023).

- Malý, Radonín (2021). Svatý Vojtěch - společný patron středoevropských národů. In: Kulman, Tomáš – Semín, Michal, *Svatý Vojtěch a středoevropský prostor* (Břevnov: Patrimonium Sancti Adalberti, z.s), s. 13–16.
- Marty, Martin (1981). Morality, Ethics, & the New Christian Right. *The Hastings Center Report* 11(4), s. 14–17.
- Miller, Eric (2015). Phyllis Schlafly's "Positive" Freedom: Liberty, Liberation, and the Equal Rights Amendment. *Rhetoric and Public Affairs* 18(2), s. 277–300.
- Minaříková, Kamila (2021). Babiš oblepil Česko billboardy proti migrantům. Experti na to mají jasný názor. Denik.cz. 10. 9. 2021 (<https://chomutovsky.denik.cz/volby-ps-2021-osobnosti/billboardy-volby-babis-zeman-20210907.html>, 20. 4. 2023).
- Minkenberg, Michael (2017). The Rise of the Radical Right in Eastern Europe: Between Mainstreaming and Radicalization. *Georgetown Journal of International Affairs* 18(1), s. 27–35.
- Msmc.cz (2023). *MINISTŘI ŠKOLSTVÍ OD ROKU 1848* (<https://www.msmc.cz/ministerstvo/ministri-skolstvi-od-roku-1848?highlightWords=petr+Pi%C5%A5ha>, 31. 3. 2023).
- Napierala, Paulina (2014). POLISH AND AMERICAN RELIGIOUS RIGHT MOVEMENTS IN THE PERSPECTIVE OF SECULARIZATION, PRIVATIZATION AND DEPRIVATIZATION OF RELIGION THEORIES. *International Journal of Arts & Sciences* 7(4), s. 535–552.
- Neovlivni.cz (2015). PROTIPROUD: OZVĚNY KREMLU V ČESKU (<https://neovlivni.cz/protiproud-ozveny-kremlu-v-cesku/>, 23. 4. 2023).
- Nfnz.cz (2023). *Konspirační server Protiproud* (<https://www.nfnz.cz/konspiracni-server-protiproud/>, 23. 4. 2023).
- Novinky.cz (2017). *Nekontrolovaná migrace může společnost poznamenat, varoval arcibiskup Duka* (<https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa->

nekontrolovana-migrace-muze-spolecnost-poznamenat-varoval-arcibiskup-duka-40025168, 31. 3. 2023).

Novinky.cz (2022). *Organizace vyzvaly MPSV, aby ukončilo spolupráci s Hnutím pro život* (<https://www.novinky.cz/clanek/domaci-organizace-vyzvaly-mpsv-aby-ukoncilo-spolupraci-s-hnutim-pro-zivot-40394559>, 23. 4. 2023).

Obcinst.cz (2008). *Březina proti sociálním inženýrům*. (<http://www.obcinst.cz/brezina-proti-socialnim-inzenyrum/>, 23. 4. 2023).

Obcinst.cz (2023). *O Občanském institutu* (<http://www.obcinst.cz/o-obcanskem-institutu/?fbclid=IwAR306y24BfAkEfYkf7wuwtc0lqgfZC3OWjSx2ESi2gdpkvQAVTZ4DyL-cj0>, 23. 4. 2023).

Okamura, Tomio (2016). *Facebook.com*. 11. 5. 2016 (https://www.facebook.com/tomio.cz/posts/1222992921044854/?comment_tracking=%7B%22tn%22%3A%22O%22%7D, 1. 4. 2023).

Okamura, Tomio (2020). *Facebook.com*. 7. 8. 2020 (https://www.facebook.com/tomio.cz/posts/3613472068663582/?comment_id=3617825668228222, 1. 4. 2023).

Peto, Andrea (2016). *Anti-Gender Movements in Hungary. A Discourse without a movement?*. In: Kuhar, Roman – Paternotte, David, *Anti-Gender Campaign in Europe* (Rowman and Littlefield), s. 123-124.

Petřík, Lukáš (2011). *Klausovský katolík udeřil: Halík je kacír*. *Parlamentnilisty.cz*. 3. 7. 2011 (https://www.parlamentnilisty.cz/archiv/Klausovsky-katolik-uderil-Halik-je-kacir-201778?fbclid=IwAR2OUzamfBQje3AGvC1qs9zcMiutpkXEIv8UFS0_ex6WSJFI9VR8Utn875U, 23. 4. 2023).

Pirro, Andrea – Stanley, Ben (2021). *Forging, Bending, and Breaking: Enacting the “Illiberal Playbook” in Hungary and Poland*. *Perspectives on Politics* 20(1), s. 86–101.

Porter, Brian (2001). The Catholic Nation: Religion, Identity, and the Narratives of Polish History. *The Slavic and East European Journal* 45(2), s. 289–299.

Pospíšil, Ignác (2014). Institut sv. Josefa zastavuje činnost. *Duseahvezdy.cz*. 27. 6. 2014 (<http://www.duseahvezdy.cz/2014/06/27/institut-sv-josefa-zastavuje-cinnost/>, 23. 4. 2023).

Prejdová, Martina (2021). Kontroverzní Istanbulská úmluva: Co na ni říkají politické strany a zájmové skupiny v ČR?. *Centrumlidskaprava.cz*. 3. 1. 2021 (<https://www.centrumlidskaprava.cz/kontroverzni-istanbulska-umluva-co-na-ni-rikaji-politicke-strany-zajmove-skupiny-v-cr>, 1. 4. 2023).

Protiproud.info (2023). *Články autora: MICHAL SEMÍN* (<https://protiproud.info/autor/michal-semin.htm>, 23. 4. 2023).

Psazs.cz (2023a). O nás (<https://www.psazs.cz>, 1. 4. 2023).

Psazs.cz (2023b). <https://www.psazs.cz/svatovojtesska-konference/> (<https://www.psazs.cz/svatovojtesska-konference/>, 1. 4. 2023).

Quindlen, Anna (1977). Women's Conference Approves Planks On Abortion and Rights for Homosexuals. *nytimes.com* (<https://www.nytimes.com/1977/11/21/archives/womens-conference-approves-planks-on-abortion-and-rights-for.html>, 30. 3. 2023).

Ramet, Sabrina (2019). Controversies in the Social and Political Engagement of the Catholic Church in Poland Since 1988. In: Jelen, Ted – Rozell, Mark a kol., *RELIGION, POLITICS, AND VALUES IN POLAND* (New York: Springer Nature), s. 19–40.

Rafaela, Samira (2021). Anti-gender funding in the EU. *Europa.eu*. 23. 6. 2021 (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2021-003284_EN.html, 27. 4. 2023)

Riedel, Rafal (2019). Populism Is the Only Game In Town. Poland's Illiberal Turn as an Authoritarian Threat. *Sicherheit Und Frieden (S+F) / Security and Peace* 37(1), s. 24–28.

Rozhlas.cz (2014). *Nejde o lidská práva, ale pornografii, tvrdí konzervativec Semín o festivalu Prague Pride* (https://plus.rozhlas.cz/nejde-o-lidska-prava-ale-pornografii-tvrdi-konzervativec-semin-o-festivalu-6533460?fbclid=IwAR0LOrNjPT8xAl_v08vEOLEnIHXYuA8agwK6bMILa5YMAsg7FITycq96N2Q, 23. 4. 2023).

Rozhlas.cz (2016). Dominik Duka: Kdyby Evropa přijala úplně každého migranta, tak se sama rozpadne (<https://dvojka.rozhlas.cz/dominik-duka-kdyby-evropa-prijala-uplne-kazdeho-migranta-tak-se-sama-rozpadne-7466603>, 31. 3. 2023).

Ruzenec.cz (2006). *Stanovisko diecézního biskupa k časopisu Te Deum* (<https://www.ruzenec.cz/view.php?cisloclanku=2006040501>, 23. 4. 2023).

Scott, James (2021). Visegrád four political regionalism as a critical reflection of Europeanization: deciphering the “Illiberal Turn”. *Eurasian Geography and Economics* 63 (6), s. 1–22.

Scott, James (2021). Visegrád four political regionalism as a critical reflection of Europeanization: deciphering the “Illiberal Turn”. *Eurasian Geography and Economics*. 63 (6), s. 1-2.

Semín, Michal (2012a). Druhý vatikánský koncil ve světle poselství Panny Marie z Fatimy. *Stjoseph.cz*. (<http://www.stjoseph.cz/druhy-vatikansky-koncil-ve-svetle-poselstvi-panny-marie-z-fatimy/>, 23. 4. 2023).

Semín, Michal (2012b). SEMÍN: Lesk a bída homosexualismu. *Lidovky.cz*. 13. 8. 2012 (https://www.lidovky.cz/nazory/lesk-a-bida-homosexualismu.A120813_103335_In_nazory_glu, 23. 4. 2023).

Semín, Michal (2022a). Černošická Oděsa aneb nechte Polívku zpívat. *Echo24.cz*. 13. 4. 2022 (<https://blog.echo24.cz/a/SHKcJ/cernosicka-odesa-aneb-nechte->

polivku-

zpivat?fbclid=IwAR0SAvYloSxVodpfc0QO1WBwSb4Mwm_CECUtiQWfarPfQm3dYpL1maNgLh4, 23. 4. 2023).

Semín, Michal (2022b). Tvůj postoj je divný, Michale, nemyslíš?. *Echo24.cz*. 14. 4. 2022 (https://blog.echo24.cz/a/S4Wth/tvuj-postoj-je-divny-michale-nemyslis?fbclid=IwAR0vJ3bDP86-_lWj9fLdGEYyLxN6ALZVF3HTaz78JNellohkTXSZ7lyTLT4, 23. 4. 2023).

Spd.cz (2021). *Aktualita* (<https://www.spd.cz/jedine-hnuti-spd-se-od-sveho-pocatku-tvrde-vymezuje-proti-nelegalnim-imigrantum/>, 1. 4. 2023).

Splcenter.org (2023). *WORLD CONGRESS OF FAMILIES* (<https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/group/world-congress-families>, 23. 4. 2023).

Ssszs.cz (2023a). *O nás* (<https://www.ssszs.cz>, 31. 3. 2023).

Ssszs.cz (2023b). *Ústav české státnosti* (<https://www.ssszs.cz/ustav-ceske-statnosti/>, 31. 3. 2023).

Ssszs.cz (2023c). *EDICE SVATOVÁCLAVSKÁ STUDIA* (<https://www.ssszs.cz/svatovaclavska-studia/>, 31. 3. 2023).

Sušová-Salminen, Veronika (2022). Petr Drulák: Demokracie stojí proti dnešnímu liberalismu. *Casopisargument.cz*. 8. 11. 2022 (https://casopisargument.cz/?p=46568&fbclid=IwAR05i6VfpSdGSFyQkGtrYka5UbZiJB_CP4CkvamHfqA6cSX7bps2AVYXTYc, 23. 4. 2023).

Svatoplukzs.cz (2023a) (<https://www.svatoplukzs.cz/?fbclid=IwAR1vzIBdtRfB1rxasgXXJQICn1CJbuAiM1KhCTU8zfBsX1JgC4-DFHzl3n8>, 23. 4. 2023).

Svatoplukzs.cz (2023b). *O nás* (<https://www.svatoplukzs.cz/o-nas/?fbclid=IwAR2RfJiJP5mTiSeWEZxu4vi8yrFQl0sZXvlZs3HhXY4IfiyQefWsJ0IPrP0>, 23. 4. 2023).

Svatoplukzs.cz (2023c). *Akce* (<https://www.svatoplukzs.cz/akce/>, 23. 4. 2023).

Štětka, Jan (2018). Z tichého intelektuála a submisivního ministra se stal posel války. Co proměnilo kněze Piřhu?. Hn.cz. 18. 10. 2018 (<https://archiv.hn.cz/c1-66295720-z-ticheho-intelektuala-a-submisivniho-ministra-se-stak-posel-valky-co-promenilo-kneze-pithu>, 31. 3. 2023).

Štorkán, Martin – Vítek, Šimon (2021). ‚Můžou poskytovat stejně láskyplnou výchovu.‘ Šéfové stran se na uzákonění sňatků gayů a leseb neshodnou. *Irozhlas.cz*. 23. 9. 2021 (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/homosexualove-manzelstvi-pro-vsechny-parlamentni-volby-volby-2021_2109230720_sto, 1. 4. 2023).

Tetiva, Tomáš (2018). Kardinál Dominik Duka se dožívá 75 let. *Cirkev.cz*. 26. 4. 2018 (<https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/180426kardinal-dominik-duka-se-doziiva-75-let#:~:text=V%20roce%202012%20pak%20byl%20jmenov%C3%A1n%20kardin%C3%A1lem.%20Dominik,do%20spole%C4%8Densk%C3%A9ho%20a%20kulturn%C3%ADho%20%C5%BEivota%20prost%C5%99ednictv%C3%ADm%20nejr%C5%AFzn%C4%9Bj%C5%A1%C3%ADch%20instituc%C3%AD>., 31. 3. 2023).

Than, Krisztina – Szakacs, Gergely (2010). Fidesz wins Hungary election with strong mandate. *Reuters*. 12. 4. 2010 (<https://www.reuters.com/article/us-hungary-election-idUSTRE63A1GE20100412>, 31. 3. 2023).

Than, Krisztina – Szakacs, Gergely (2010). Fidesz wins Hungary election with strong mandate. *Reuters.com*. 12. 4. 2010 (<https://www.reuters.com/article/us-hungary-election-idUSTRE63A1GE20100412>, 25. 4. 2023).

Theguardian.com (2013). *Russia passes anti-gay-law* (<https://www.theguardian.com/world/2013/jun/30/russia-passes-anti-gay->

law?fbclid=IwAR2Um4GaybUHU8eQAvfmKlwMclukHP1JJdc7nS4m1DfLCfftMDE_rEV2SqQ, 23. 4. 2023).

Tomek, Roman (2015). Záznam a přepis kázání Prof. Petra Piňhy z bohoslužby 13. listopadu 2015 (sv. Anežky České). *Fatym.com*. 15. 11. 2015 (<https://www.fatym.com/view.php?cisloclanku=2015110103>, 31. 3. 2023).

Vancsó, Anna (2014). The importance of religion at different societal levels in contemporary Hungary. *Boell*. 17. 12. 2014 (<https://www.boell.de/en/2014/12/17/importance-religion-different-societal-levels-contemporary-hungary>, 31. 3. 2023).

Vancsó, Anna (2014). The importance of religion at different societal levels in contemporary Hungary. *Boell.de*. 17. 12. 2014 (<https://www.boell.de/en/2014/12/17/importance-religion-different-societal-levels-contemporary-hungary>, 25. 4. 2023).

Vargová, Zuzana (2015). Ke slovenskému "referendu o rodině". *Pravniprostor.cz*. 18. 2. 2015 (<https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/referendum-na-slovensku>, 25. 4. 2023).

Vávrová, Renata (2012). Hnutí PRO ŽIVOT ČR. STOKRÁT NIC UMOŘILO OSLA (<https://adoc.pub/queue/hnuti-pro-ivot-r-stokrat-nic-umoilo-osla.html>, 31. 3. 2023).

Volák, Stanislav (2021). Krize rodiny jako příčina úpadku Evropy. In: Jochová, Jana, *RODINA JAKO STŘEDOBOD ŽIVOTA ZDRAVÉ SPOLEČNOSTI* (Praha: Společnost pro Svatováclavská studia, z.s.), s. 35-39.

Wilcox, Clyde (1988). The Christian Right in Twentieth Century America: Continuity and Change. *The Review of Politics* 50(4), s. 659–681.

Wilkin, Peter (2018). The Rise of 'Illiberal' Democracy: The Orbánization of Hungarian Political Culture. *Journal of World-Systems Research* 24(1), s. 5-42.

Yilmaz, Ihsan – Morieson, Nicholas (2022). Civilizational Populism: Definition, Literature, Theory, and Practice. *Religions* 13(11).

Zvada, Ľubomír (2022). On Gender and Illiberalism: Lessons From Slovak Parliamentary Debates. *Politics and Governance* 10 (4), s. 1–13.

Resumé

In my bachelor thesis, I dealt with the issue of Christian radicalism and extremism in the Roman Catholic Church in the Czech Republic. The main goal was to create a theoretical framework, based on which the analysis was subsequently carried out. In my work, I worked with the concepts of radicalism, extremism, Christian right and civilizationalism. I presented them in a relatively broad historical context, which included a summary of their development in the USA, Central and Eastern European countries and finally in the Czech Republic.

I managed to find out that these attitudes are widely represented across all organizations, personalities and political entities that were the subject of analysis. Most of the key topics of the Christian right were represented, such as resistance to gender ideology, an effort to protect traditional ideology or opposition to feminism. The values were also often identified with the civilizational framework, which the concerned organizations and personalities strive to protect.